

NR: 1-2022

Kompetensen i film- och tv-branschen höjs "Ändra i svenska förslaget om upphovsrätt" Abdallah siktar på Hollywood

SCEN & FILM

Tidningen

*"Jag saknar en seriös
analys av scenografi"*

Konsten kan erbjuda oslagbar tröst

JAG HADE SETT FRAM emot att äntligen skriva en ledare om hur vi lämnar pandemins konsekvenser bakom oss för att ta tag i återstarten. Men med Rysslands oprovocerade anfallskrig mot Ukraina har världen kastats in i en ny kris med humanitärt lidande och nya politiska prioriteringar till följd. Det kommer få konsekvenser många år framöver.

Förutom att alla demokratiska länder fördömt kriget har det också inneburit stora förflyttningar i säkerhetspolitiska bedömningar från ett Europa som hoppats på samverkan och affärsförbindelser som garanti för fred och utveckling. Nu omvärderas alla kontakter med Ryssland – företagen lämnar, handelsavtal bryts och ryska medverkande utesluts från idrotts- och kultur-evenemang i hela världen.

Den fackliga världen påverkas också. Vi fackförbund finns till för att säkra alla människors lika rätt – politisk, ekonomisk och demokratisk. Vi organiserar oss för att påverka förhållanden och villkor på arbetsplatsen, men i förlängningen också i samhället, eftersom samverkan, demokrati och jämlikhet gynnar våra medlemmars intressen. Att organisera sig innebär att hålla varandra om ryggen, och den solidariteten omfattar även våra systerförbund i andra länder. Scen & Film verkar främst genom våra centralorganisationer – TCO, FIA, Uni-mei och Fera – för att stötta ekonomiskt och vara i kontakt med kollegor som nu befinner sig i krig, men vi följer också initiativ som tas i Sverige för att stötta konstnärer och journalister som fortsätter verka inne i Ukraina. Framåt kommer det att behövas lösningar för att ta emot kulturarbetare som söker sig till Sverige, och Scen & Film kommer fortsatt vara aktiva där vi kan spela en roll som fackförbund.

ATT I LJUSET AV DET som händer tala om återstart för kulturen kan kännas futtigt, men om det är någon gång vi ska gå till jobbet så är det nu. Inte minst för att vi har den möjligheten. Vi har en stark grundlagsskyddad yttrandefrihet, en offentligt finansierad kulturpolitik, oberoende public service och en infrastruktur av fritt kulturliv, scenkonstinstitutioner, biografier och konstnärliga högskolor. Vi ska berätta, sjunga, dansa och gestalta det vi drömmer om, det vi ser omkring oss och det vi hoppas på. Konstens

möjlighet att erbjuda rum för reflektion, tröst och sammanhang är oslagbar.

Scen & Film driver på återstarten för att sårerna i verksamheterna som kommit av nedstängningen ska läka och för att de ska stå bättre rustade för framtiden. Vi driver på för att trygghetssystemen också ska omfatta frilansare. Vi driver på för en modern upphovsrätt och en uppdaterad filmpolitik där även strömningsplattformarna är med och bidrar till infrastrukturen. Vi driver på för lika möjligheter och inkludering – inom förbundet och på våra arbetsplatser.

JUST NU PLANERAR vi för Riksstämman i juni då ombuden ska besluta om förbundets inriktning de kommande fyra åren. I år har det inkommit fler motioner än någonsin vilket är ett gott betyg åt demokratin och medlemmarnas tilltro till att det går att påverka! Många av motionerna vittnar om de senaste årens utsatthet för frilansare och ett ökat behov av trygghet, men de innehåller också förslag till lösningar och rättmätiga krav på politiken och arbetsgivarna.

För att vi fortsatt ska kunna driva på och vara ett relevant och medlemsnära förbund är vi beroende av alla medlemmars solidaritet. Jag påminner i all ödmjukhet om vikten av att du betalar rätt medlemsavgift så att du är med och bidrar efter förmåga, du kan lätt kolla dina uppgifter på Mina sidor. Jag hoppas du som medlem ser värdet av medlemskapet, precis som förbundet ser värdet av att du är medlem. Tillsammans gör vi skillnad.

SIMON NORRTHON
ORDFÖRANDE

Sören Vilks

PÅ OMSLAGET: LARS-ÅKE THESSMAN

FOTO: OLA KJELBYE

FACKFÖRBUNDET SCEN & FILMS TIDNING

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Scen och Films medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus**. Chefredaktör: **Magdalena Boman/ biträdande redaktör Kajsa Olsson**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Återkommande medarbetare: **Gertrud Dahlberg, Ylva Lagercrantz Spindler, Gert Lundstedt, Kajsa Olsson, Peter Rehnfeldt**.

Redaktionskommitté: **Franz Edward Cedrins, Måns Clausen, Petter Eriksson, Eleonor Fahlén, Bengt Fröderberg, Mikael Horned, Minna Krook, Aleksa Lundberg, Mika Romanus**.

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Scen och Film, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se

webbsida: www.scenfilm.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Anders Jeppsson Tel: 08-545 160 76.

e-post: anders@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2021.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns på Tidningen Scen & films hemsida: Scenfilm.se

Tryck: DanagårdLitho, 2020

10

12

18

30

Innehåll nr 1-2022

4 MÅNADENS BILD

Skådespelaren Sandra Medina.

7 PRODUKTIONSINCITAMENT FÖR FILM FÖRBEREDS

Nytt filmstöd kan minska kostnaderna med 25 procent.

10 INTERVJU: ALEXANDER ABDALLAH

"Jag vill vara en förebild."

12 VALIDIERINGAR PÅ GÅNG INOM FILMOMRÅDET

Pilotprojekt igång i syfte att höja kompetensen inom filmbranschen.

18 SAMARBETE ÄR SCENOGRAFINS KÄRNA

Nestorn Lars-Åke Thessman – en kompromissande perfektionist.

24 NY SERIE - HÅLLBAR KARRIÄR

Redan som 24-åring ville Henrietta byta bana.

28 TOMAS BOLME MINNS ROLF REMBE

29 KRÖNIKA: JOHAN EHN

Berättandet är mitt sätt att förstå livet.

30 TEORI 6 PRAKTIK: JENNY NORDBERG

Jenny tar ut svårigheter genom att maxa – och minimera.

Nästa nummer kommer den 11 maj

Presstopp den 29 april

10 Alexander Abdallah. Foto: Privat

12 Filminspelning. Foto: Frida Hvenmark.

18 Scenograf Lars-Åke Thessman. Foto: Ola Kjelbye.

30 Ur föreställningen *Corpus Dagmar* på Det kongelige Teater.
Foto: Luna Stage.

”Vi behöver mycket kra

Carl Thornborg

Namn: Sandra Medina.

Ålder: 42 år.

Yrke: Skådespelare och dansare.

Det bästa med ditt yrke: Det prickar in det mesta jag älskar, så jag har en väldig tur!

Aktuell i: *Kulla Gulla* i regi av Maria Sid på

Kulturhuset Stadsteatern och i filmen *Försoning* av Kaveh Akaber.

Kulturupplevelse som inspirerar: Jag hade gärna hunnit se Riksteaterns uppsättning *Startorget* som går på Folkteatern i Göteborg av den chilenske regissören Guillermo Calderón. Det är spännande när Sverige gör internationella satsningar som kan ge nya perspektiv och historier. Dessutom väntar jag lystet på fantastiska Lisen Rosells kommande verk *Blomsterkiosken* som har premiär på Inkonst den 7 april.

VARFÖR JAG HAR VALT den här bilden? Den är hämtad från filmen *Clara Sola* av Nathalie Álvarez Mesén och visas på Zita. Huvudpersonen Clara lutar sig här mot sin vän och bundsförvant, den vita hästen Blanca.

Filmen och dess bildspråk med den starkt närvarande naturen berör mig på flera plan. Den oändliga gröna världen bultar sig in i en och skapar ett speciellt lyssnande.

ft och ömhet just nu”

Clara och hästen är på olika sätt fångslade, begränsade. Att få vara med när människor-varelser-djur reser sig från inre eller yttre förtryck, reser sig för sin egen eller andras skull, det berör mig mycket. Jag får ett litet gurgel i halsen och hejar från djupet på de kämpande.

I *Clara Sola* är det kvinnan och hästen, två sidor av samma frihetstörst som får krafter av varandra och ger sig ut i det vilda.

Bilden på dem säger mig det – och ömhet. Vi behöver mycket kraft och ömhet just nu!

Filmen vann pris för bästa film, bästa regi och bästa manus på Guldbaggegalan. Grattis Nathalie och alla som skapat den och Zita som visar den.

SANDRA MEDINA

Maria Zankovetska-teatern i Lviv har blivit volontärcentral.

Lubna El-Sjantti/Sveriges Radio

Scen & Film ger stöd till Ukrainas kulturarbetare

På många håll i landet jobbar svenska kulturorganisationer för att hjälpa och stödja kollegor i krigets Ukraina. Fackförbundet Scen & Film planerar för såväl akuta åtgärder som en mer långsiktig hjälp.

SCEN & FILMS samtliga yrkesavdelningar har skrivit under ett brev till fackförbundet Cultural Workers of Ukraine och fördömt Rysslands invasion av en suverän nation.

– Det är viktigt för våra ukrainska kollegor – som liksom vi är medlemmar i FIA (International Federation of Actor) – att höra att världen ser konflikten som de ser den. Och att vi står redo att stötta med det vi kan, säger Simon Norrthon, ordförande för Scen & Film. Han understryker att det i en brinnande konflikt måste skapas rum även för denna form av ”mental support för reflektion, tröst och gestaltning”, som han uttrycker det.

Tillsammans med övriga styrelsemedlemmar i TCO har Scen & Film beslutat att skänka 250 000 kronor till Unhcr, pengar ur en solidaritetsfond som annars brukar ges till fackliga initiativ. Ukrainas ambassadör i Stockholm har också bidragit med information om hur förbundet kan komma i kontakt med såväl ukrainska initiativ som den fackliga världen i Ukraina.

– Den fackliga reflexen är ju att stötta organisering av demokrati och mänskliga rättigheter i alla konflikter, men ibland är det svårt att hitta rätt partner att samarbeta med, säger Simon Norrthon.

Scen & Film har även varit i kontakt med andra svenska organisationer för att höra efter vilka initiativ som tas för att stötta kulturarbetare i Ukraina, men även för att ta emot dem som kommer till Sverige. Dessa är Yrkesnämnden för film & tv, Scensverige, Konstnärnämnden och de konstnärliga högskolorna.

– Krisen kommer finnas med oss för lång tid framöver, så det kommer vara intressant med matchning av kompetens mot behov i våra verksamheter för att sätta folk i arbete. Eller varför inte erbjuda residens för konstnärer på flykt? säger Simon Norrthon.

På förbundsstyrelsens möte i mars fattade man också beslut om att skänka 50 000 kronor till människor på flykt från kriget.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

BAROMETERN

Har du använt trygghetssystemet när du behövt?

”Ja, men jag har fallit mellan stolarna ibland”

Mikael Horned, operasångare:

– Ja, och det har varit en blandad erfarenhet. Det gäller att ha lite flyt i tajmningen på eventuellt föräldraskap, sjukdom och arbetslöshet eftersom frilanslivet med oregelbunden inkomst och arbete inte är riktigt förenligt med de regler som finns. Jag har fallit mellan stolarna ibland och ibland har jag landat rätt.

”Ja, men a-kassan är mycket godtycklig”

Johan Wennerstrand, musikalartist:

– Ja, för min del har det funkat. Men a-kassan är mycket godtycklig. Det handlar till stor del om vilken handläggare du får och hur du formulerar dig när du gör din ansökan. Vissa saker ska du säga, annat bör du hålla tyst om. Flera i vår avdelning har nekats a-kassa, och vi kämpar för att trygghetssystemet ska finnas till för alla oavsett anställningsform. Jag har själv ett eget företag men aldrig tagit ut en enda sjukdag. Under coronan hade jag turen av vara anställd på en institution, så jag fick lön under hela perioden, trots inställda föreställningar. Andra som jobbat åt privatteatrar har drabbats hårdare.

”Ja, men det blev för krångligt att räkna timmar”

Anna Ståhl, dansare och koreograf

– Ja, men det är minst 20 år sedan jag stämplade. När jag bara jobbade som dansare, så undervisade jag en del för att få in jobb när jag inte stod på scenen. Men det var helt olika regler för de olika verksamheterna och det tog för mycket tid att räkna timmar och redovisa för a-kassan vad jag gjort. I stället för att lägga tid på sånt har jag breddat mig, jag är både dansare, koreograf, regissör, sångerska, skådespelare och konstnär. Jag har inte behövt kliva ifrån mina yrkesroller en enda gång.

Fråga i förra numret:
Jobbar du mycket övertid?

Ja 70 %

Nej 30 %

Har du använt trygghetssystemet när du behövt?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se
eller www.scenfilm.se

Nytt filmstöd förbereds

I år införs produktionsincitament på 100 miljoner kronor för film som produceras i Sverige. De första filmerna kan komma att få del av stödet i höst.

FÖRRA ÅRET FÖRESLOG regeringen att produktionsincitament för filmproduktioner ska införas i Sverige från och med 2022. Det gör att kostnaderna för en produktion kan minska med 25 procent, på liknande sätt som i en stor del av EU samt i USA, Kanada och Australien. Målet är fler filmer ska spelas in i Sverige i stället för att produktionen sker i länder med lägre kostnader. Scen & Film har varit pådrivande i arbetet med att få till produktionsincitament tillsammans med övriga aktörer i branschen.

– På regeringkansliet arbetar vi nu med hur förordningen ska se ut och vilka myndigheter och aktörer som ska sköta hanteringen, säger Rasmus Gedda, handläggare på kulturdepartementet.

Norge och Finland har sedan länge produktionsincitament, och deras modeller används som förebilder, även om det finns vissa skillnader. I Norge hanteras stödet av kulturpolitiska Norska Filminstitutet, medan det i Finland sköts av näringslivspolitiska Business Finland. Båda länderna strävar efter att systemet ska vara transparent, effektivt och enkelt att förstå.

– Förutom utbyte med de andra länderna har vi en tät dialog med filmbranschen. En viktig fråga är att rätt produktioner kommer att omfattas av stödet och att det blir mindre risk att inspel-

ningar flyttas till andra länder av ekonomiska skäl, säger Rasmus Gedda.

I Europa varierar incitamenten mellan 20 och 30 procent av produktionskostnaderna. Frankrike, Italien och Grekland har hittills de högsta nivåerna. Bara tre länder i EU – däribland Sverige – saknar den här typen av produktionsstöd. Ett regionalt produktionsincitament har testats i Västra Götaland och gett kunskap och erfarenheter till införandet på nationell nivå.

Grunden är att återbetalning sker mot 25 procent av redovisade kostnader som löner, inköp och annat som beskattas i Sverige.

– Ett förslag ska gå ut på remiss. Där kommer det att framgå hur produktionsincitamentet är tänkt att utformas. Efter att svar kommit in från branschen och andra aktörer planeras ett riksdagsbeslut. Sedan kan de första ansökningarna behandlas, berättar Rasmus Gedda.

Intresset för produktionsincitament är stort även utanför kultursektorn. Kommuner, regioner och besöksnäringen ser möjligheter för arbetstillfällen, turism och tillväxt. Samtidigt kan kunskapen och bilden av Sverige få större spridning internationellt.

PETER REHNFELOT

”Ändra i förslaget om upphovsrätt”

När EU-direktivet om upphovsrätt ska införas i svensk lag den 1 juli, krävs ändringar i det nuvarande förslaget. Annars kan de nya bestämmelserna få förödande konsekvenser för svenskt kulturliv för lång tid framöver.

DET HÄVDAR KLYS i en skrivelse till justitiedepartementet. Scen & Film står bakom kritiken.

En av huvudpunkterna gäller rätten till ersättning när verk säljs vidare. Enligt lagrådsremissen gäller bara ersättning i första ledet, från det produktionsbolag där produktionen görs.

– Men det är svårt att veta vart en produktion tar vägen. En lågbudgetfilm kan bli en global succé. Då menar vi att intäkterna måste komma rättighetsinnehavarna till del – regissörer, fotografer, filmklippare, scenografer och kostymdesigners till exempel, säger Simon Norrthon, ordfö-

rande för Scen & Film. Han pekar på en annan ändring som krävs – rätten att häva oskäliga avtal bakåt i tiden:

– Vi vill att det ska gälla upp till 20 år, vilket är mycket längre än dagens förslag. Om du har gjort ett dåligt avtal måste du med stöd av lagen kunna häva det. I dag köper digitala plattformar rättigheter för evigt, vi kan ju inte veta hur mycket intäkter ett verk kan generera, säger Simon Norrthon.

Den marknad där avtal träffas, beskriver han som David mot Goliat, en enskild rättighetsinnehavare mot en global jätte som exempelvis Google.

– Producenter och strömningstjänster framhåller att det finns avtalsfrihet i Sverige, men det fungerar inte som maktfördelningen ser ut. Det gäller att balansera makten mellan de som skapar och de som exploaterar. Direktivet ger mer utrymme för det än vad som syns i den svenska lagrådsremissen, säger Simon Norrthon

Han tillägger att man i Frankrike, där direktivet har införts i lagstiftningen, har gått längre till fördel för upphovspersonerna jämfört med det svenska förslaget.

Rättighetsbolaget blir Upphovsrätt Scen & Film

Rättighetsbolaget byter namn till Upphovsrätt Scen & Film. – Det nya namnet förklarar ännu tydligare vad vi gör, det vill säga ger service och utbetalning av ersättningar till upphovsrättspersoner och utövande konstnärer. I övrigt innebär namnbytet inga påtagliga förändringar.

DET SÄGER Christine Strindberg, leder arbetet för Upphovsrätt Scen & Film.

Rättighetsbolaget (som ännu tidigare hette Tromb) bildades 1995 för att ge en samlad service med inkassering och utbetalning av upphovsrättsliga ersättningar för upphovspersoner och utövande konstnärer inom Scen & Film.

En annan uppgift är att tillsammans med fackförbundet påverka utvecklingen av den upphovsrättsliga lagstiftningen och på så sätt stärka upphovspersonernas och utövarnas ställning.

Christine Strindberg framhåller att det i dagens digra streamingutbud är mer

angeläget än någonsin att värna och hålla koll på upphovsrätten.

– Det är jätteviktigt för en skapare och utövare av ett verk att känna till att hen har ensamrätt på sina verk och att det också kan ge ett monetärt värde utöver lön. I annat fall riskerar upphovsrättspersonen och utövaren att sälja bort sina rättigheter, förklarar hon.

År 2021 fördelades över 100 miljoner kronor till upphovspersoner och utövande konstnärer med hjälp av de avtal som förbundet och Copyswede tecknat.

Christine Strindberg råder upphovsrättspersoner och utövare att skicka in sina

kontrakt till medlemsrådgivningen på fackförbundet Scen & Film.

– Det finns olika typer av avtal som ofta kan vara svåra att tyda. Våra jurister har god erfarenhet och kan verkligen hjälpa till, säger Christine Strindberg.

För ett par år sedan ingick Teaterförbundet för scen och film ett avtal beträffande upphovsrättsersättning för tv-serier producerade i Sverige för streamingtjänsten Netflix. Nu pågår förhandlingar om upphovsrättsersättning för svenska långfilmer på plattformen.

GERTRUD DAHLBERG

HALLÅ DÄR...

”Kvinnor måste lyssna till kroppens behov”

Hallå där regissören, skådespelaren och manusförfattaren Åsa Kalmér, som just nu är trippelaktuell med boken "Naket", utställningen "ÄRR" samt HBO-serien "Lust", som har den gemensamma nämnaren kropp och kvinnlig sexualitet. Hur mår du?

– Bra, tack. Jag är väldigt glad och överraskad över att min debutbok *Naket: det mest intima* fått så positiv uppmärksamhet. Idén föddes för tio år sedan under en konstrunda i New York. Jag upptäckte att jag saknade öppna samtal om sex och hur vi ser på våra egna kroppar, kärlek och död. I dagens digitala informationssamhälle ligger fokus på exploatering av ytan på bekostnad av de djupare delarna av intimitet.

Boken bygger på 21 intervjuer med kvinnor mellan 40 och 94 år. Vilka tankar tyckte du var mest spännande?

– Många kvinnor framhöll att sexuali-

teten genom åren blivit mjukare och samtidigt mer fri från stereotypa och begränsande roller där mannen är förföraren och kvinnan är följsam. Det blev tydligt att det kan finnas en njutning att få tillgång till fler aspekter och att byta roller.

Utforskandet av kroppen märks även din utställning ÄRR som just nu visas på Fotografiska i Stockholm. Berätta om den.

– Jag har varit sjuk i bröstcancer två gånger. Tillsammans med min man, fotografen Jörgen Hjerdt, ville jag undersöka om det fanns någon skönhet i min enbröstad kropp. När vi började jobba med projektet pågick en kampanj från Socialstyrelsen som visade kvinnor med ett bröst. I mitt tycke framställdes de som offer och jag ville i stället experimentera med bilder som visade styrka, sårbarhet, andra skönhetsideal och vad som kan upplevas som stötande med kroppen som slagfält.

Du är även medförfattare till Lust, som är HBO:s första svenska originalserie. Hur uppkom idén?

– Den föddes ur skådespelarperspektiv och en lust att förändra att kvinnor i den kommersiella filmindustrin stämplas som "non-fuckable" efter 40. I serien ser vi fyra intressanta karaktärer som gestaltas av Sofia Helin, Anja Lundqvist, Julia Dufvenius och Elin Klinga. De är väninnor men talar inte om sex. För mig handlar serien om att kvinnor själva tar ansvar för sin sexualitet i stället för att lägga ansvaret på mannen att tillfredsställa dem. Jag menar att kvinnor måste sluta lägga sin frustration på utseendet och i stället lyssna till kroppens behov.

Vad har du på gång framöver?

– I vår kommer jag tillsammans med regissören och dramatikern Kajsa Isakson att starta en ny gränsoverskridande teater. Vi är inspirerade av Royal Court i London och vi vill hitta nya vägar att nå publiken. Vi tycker att det behövs alternativ till institutioner och fria grupper som ofta är slutna sällskap.

GERTRUD DAHLBERG

Långsiktighet krävs när kulturen återstartar

Det behövs långsiktighet och trygghet när kulturen startar om på nytt efter pandemin. Det menar en lång rad organisationer och personer inom kulturområdet.

I SEPTEMBER FÖRRA året presenterades den utredning som ska visa vägen framåt för kulturen efter pandemin. Utredningen ger 40 olika förslag inom nio områden som bygger på intervjuer med 150 kulturorganisationer och aktörer.

Scen & Film framhåller att regeringen bör prioritera stöd på lång sikt, bland annat genom att stärka scenkonstallianserna, ändra trygghetssystemen och stärka upphovsrätten.

Konstnärliga och litterära yrkesutövarers samarbetsnämnd, Klys, har också gett förslag på hur kulturlivet ska kunna starta om på nytt. Klys samlar cirka 30 000 kulturskapare i landet genom sina 14 medlemsorganisationer.

– Det råder stor enighet i Klys-kretsen om att återstartsutredningen beskriver konsekvenserna av pandemin på ett rättvisande sätt. Många av förslagen ligger

i linje med frågor som Klys länge drivit. Mycket är på gång redan, exempelvis en översyn av sjukpenning för kombinatorer och personer som uppbär stipendier. Att återstartsstöden måste vara långsiktiga är vi också eniga om, inte minst de återstartsstipendier till kulturskapare som föreslås. Ett annat viktigt förslag som vi alla ställer oss bakom är att det ska finnas medel att söka för rådgivning på upphovsrättsområdet, säger Klys verksamhetsledare Ulrica Källén.

UTREDNINGEN FÖRESLÅR att 3,9 miljarder extra ska tillfalla kulturen de närmaste tre åren, därefter 760 miljoner kronor årligen. Men flera delar är avgörande för att kultursektorn ska fungera igen.

– Vår förhoppning är naturligtvis att publiken snabbt hittar tillbaka. Vi hoppas också att EU:s upphovsrättsdirektiv

genomförs på ett sådant sätt att kulturskapare verkligen garanteras skäliga ersättningar över tid och från förvärvare av rättigheter i senare led, till exempel från streamingtjänster, säger Ulrica Källén.

Linda Zachrisson, som ledde återstartsutredningen, har utsetts till samordnare för att återstarten ska kunna snabbas på. Hittills har utbetalningen av kris- och återstartsstödet tidigarelagts. Dialogen med landets kulturorganisationer och aktörer kommer också att fortsätta.

PETER REHNFELOT

Scen & Film föreslår i sitt remissvar till Återstartsutredningen även att:

- Genomföra ett kraftfullt svenskt produktionsincitament för film och tv.
- Utveckla en färdplan för filmpolitiken och stärka finansieringen av svensk film med stöd av AV-direktivet.

Myndigheter föreslår mer pengar för återstart

Kulturrådet och Konstnärsnämnden begär mer medel för återstart i sina budgetunderlag för 2023–2025. Längre stipendier på högre belopp, och höjda bidrag till de fria grupperna, finns bland förslagen.

ÄVEN KOMMANDE ÅR behövs mer medel enligt Kulturrådet som i sitt budgetunderlag föreslår att 215 miljoner kronor avsätts för återstart även för 2023.

Från och med 2023 vill Kulturrådet att anslaget förstärks med 50 miljoner kronor årligen för bidrag som bland annat ska gå till den fria scenkonsten och arrangörer. Inom teater-, dans- och musikområdet behöver bidragsgivningen stärkas till de fria grupperna så att de kan nå ut till fler med sin verksamhet, enligt Kulturrådets budgetunderlag. Det finns också ett ökat behov inom daglig träning inom dans- och

circusområdet som skulle kunna mötas genom högre anslag.

FÖR KONSTNÄRSNÄMNDEN föreslog återstartsutredningen en förstärkning av stipendier och bidrag för 2022 och 2023. Den perioden behöver förlängas och beloppen höjas, skriver Konstnärsnämnden i myndighetens budgetunderlag där det framgår att extra medel för återstart kommer att behövas åtminstone till och med år 2025. Inom filmområdet finns behov av fler projektbidrag, och även det växande circusområdet behöver ökat stöd.

Konstnärsnämnden vill under perioden 2023–2025 kartlägga behovet av ett internationellt program inom filmområdet, som skulle komplettera Svenska filminstitutets internationella stöd. På sikt vill Konstnärsnämnden inrätta ett internationellt program för film. De två internationella programmen för teater respektive cirkus, som just inrättats behöver bli ordentligt etablerade.

Myndigheternas budgetunderlag sammanställs och lämnas sedan till finansdepartementet.

KAJSA OLSSON

”Jag drivs av pengar och att

Det är förmiddag i Los Angeles och skådespelaren Alexander Abdallah ska precis börja dagen. De närmaste månaderna här ska han träffa agenter och finslipa sin engelska.

Privat

I SVERIGE HAR HAN, förutom framgångarna med *Snabba Cash*, också uppmärksammats som filmskapare. Tidigare i år nominerades han till Sveriges största kortfilmspris Startsladden, för sin och Mustafa Al-Mashhadanis kortfilm *Vi var barn då*, som tilldelades Publikens pris. Nyligen beviljades han också utvecklingsstöd för att skriva en egen tv-serie.

– Jag ser inte mig själv som en skådis, utan det är avhängigt vilken konstform jag vill hålla på med för dagen. Om jag får en idé om en berättelse som jag är sugen på att göra, så funderar jag ut vilken konstform som passar för just den. Nu är jag inne på att regissera, gärna i Sverige.

Alexander Abdallahs fokus i ”Hollywoodfabriken” ligger på att förbättra sin engelska och att knyta kontakter inför framtiden, berättar han över en skål med flingor och mjölk vid datorskärmen under Zoom-intervjun.

– Det vore skitcoolt att jobba här någon gång. Jag har varit på

några provfilmningar för ganska stora grejer och det finns regissörer och rollsättare som gillar mig här. Det är nog bara en tidsfråga och ett projekt som passar mig måste ju dyka upp. Men det är ingen stress.

HANS FÖRSTA STORA roll var som superstjärnan Rick i *Älska mig*, och med *Snabba Cash*, där han spelar gängmedlemmen Salim, kom det breda genomslaget för den svenska publiken. Vägen dit var en tioårig process som började på teaterlinjen vid Fridhems folkhögskola och Teaterhögskolan i Malmö, där han kom in på andra försöket.

– Mina lärare påstår att det alltid varit så att jag ska till Hollywood och visst, det har varit en pojkdrom. Fast en drom är bara är en bild i huvudet, om kändisskap och pengar. Man vet ju inte vad det är, du måste definiera drommen och det fick jag göra mycket på skolan.

inspirera unga”

Namn: Alexander Abdallah.

Ålder: 28 år.

Arbetar som: Skådespelare, regissör och manusförfattare.

Utbildning: Teaterlinjen på Fridhems folkhögskola och skådespelarutbildningen vid Teaterhögskolan i Malmö.

Aktuell: Ljuddramat *De fria* på Spotify. Tilldelades nyligen Publikens pris på Göteborgs Filmfestival, tillsammans med Mustafa Al-Mashhadani, för kortfilmen *Vi var barn då*. Säsong 2 av *Thunder in my heart* börjar spelas in i höst.

Pristagare av: Såstaholms pris till Höstsols minne 2021.

Han har kommit fram till att drömmar om kändisskap och framgång i Hollywood bottnar i viljan att inspirera andra unga, främst de som likt honom själv vuxit upp i förorten.

– Jag vill visa att de som har liknande bakgrund som jag, faktiskt också kan bli skådisar. Jag och Mustafa Al-Mashhadani, som jag gör allt med, försöker vara de förebilderna, som vågar vara feminina och gör konst. Jag gillar att ha feminina kläder och att leka med feminina egenskaper. Det kanske inte är någonting speciellt i vita rum, men sätter du mig i en förort iklädd klänning så sticker det ut väldigt mycket.

HANS DRIVKRAFTER, förutom att inspirera, är att kunna köpa ett hus till sina föräldrar som flydde från krig för att ge sina barn en framtid.

– Jag vill ge tillbaka till dem. De har varit med om så jävla mycket. Integrationen, att slåss med språket och så rasismen. När

vi hade bott här i sex år tog sig ett gäng nazister in i lägenheten och försökte slå farsan. Smygrasismen är också vardag. Men, förutom det jag redan sagt, så är pengar en drivkraft. Hundra procent.

Efter månaderna i Los Angeles kommer han att försöka göra allvar av regidrömmarna och fortsätta skriva på tv-serien, som tilldelats utvecklingsstöd. I augusti börjar inspelningarna för säsong två av Amy Deasimonts serie *Thunder in my heart*, där Abdallah spelar Sam, bästisen till huvudkaraktären Sigge. Dessutom har ett långfilmprojekt inletts med Alexander Abdallah som upphovsman – ”det är lite spretigt”, tycker han själv. Men han är inte den som väntar på att bli uppjuden.

– Jag bjuder gärna upp andra till dans. Man vill inte bo i sitt slott helt ensam, säger han och ler.

Nya utbildningar höjer kompetensen i film- och tv-branschen

Tre utbildningar ingår i ett pilotprojekt som ska ge validerad kunskap för olika yrkesroller.

Det ökar professionaliteten för alla som jobbar med film och tv-drama, menar såväl etablerade filmarbetare som studenter.

SEDAN DRYGT TVÅ ÅR håller filmbranschen på att ta fram en tydligare kvalifikationsstruktur för filmarbetare. För att hitta rätt former medverkar tre filmutbildningar som försöksprojekt, i Stockholm, Skåne och Trollhättan. Alla är inriktade på produktionsledning i film, där en rad yrkesroller ingår. Platschef, First Assistant Director (FAD) och produktionsledare är några exempel på titlar som ska kunna valideras för filmarbete både i Sverige och internationellt.

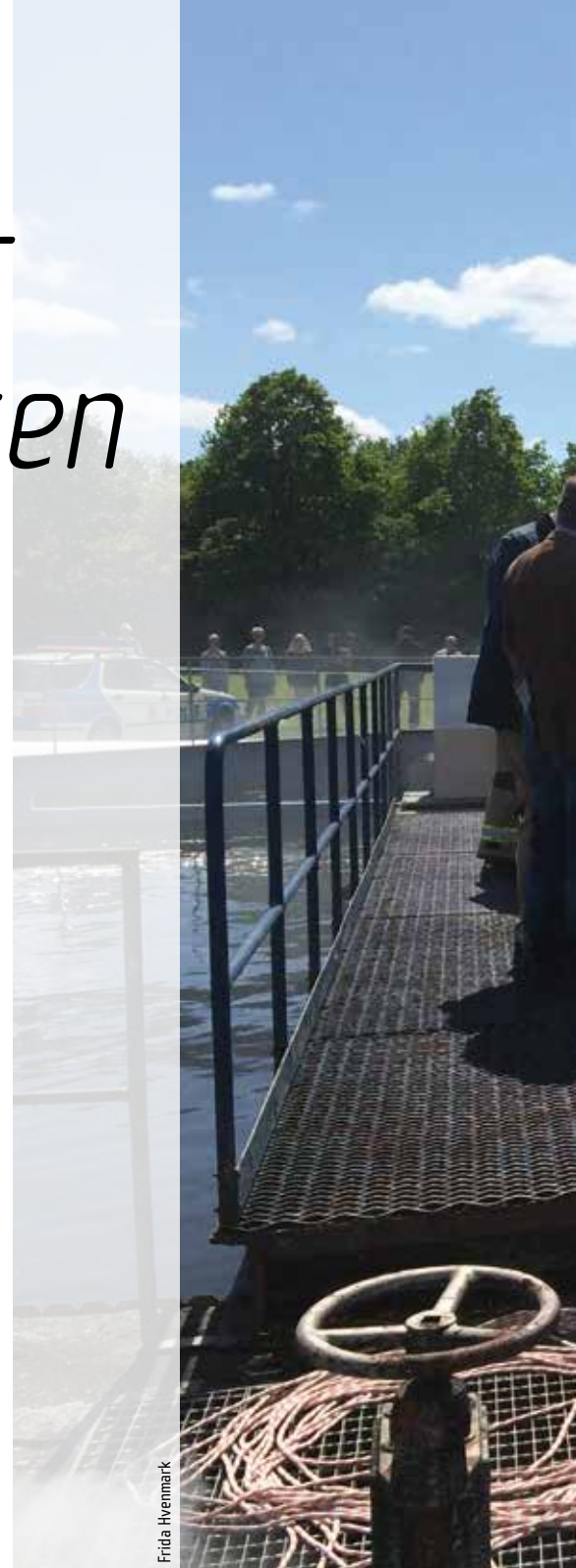
– Utbildningen är både intressant och givande. Teori blandas med praktik vilket gör att det snabbt går att komma in i och förstå branschen. Jag har fått många kontakter och redan kunnat hoppa in och jobba på olika produktioner. Det känns bra att kunna få bevis på att det vi lär oss i skolan fungerar i praktiken, säger Maja

Gross, som går den tvååriga utbildningen ”Produktionsledare för spelfilm och tv-drama” vid Frans Schartaus handelsinstitut i Stockholm.

Hon har tidigare erfarenhet från en rad olika branscher och länder, vilket hon kommer att ha användning av i den nya rollen som FAD.

Jag har tidigare bland annat jobbat inom turism och som journalist. Det har gett mig bra verktyg när det kommer till att kommunicera och förstå olika nya situationer. Att genom utbildningen lära sig och börja jobba i en ny bransch känns spännande och jätteroligt, säger hon.

Hittills har hon under utbildningen haft två handledda praktikperioder, så kallad LIA (Lära i arbete). Den första vid inspel-

Frida Hvenmark

ningen av *Bonusfamiljen* och i höstas var hon på *Sommaren med släkten*. Båda perioderna har gett yrkeserfarenhet och kontakter som betyder mycket för att få fler uppdrag i framtiden.

– Framtiden ser jättebra ut för filmarbetare. Det nära samarbetet mellan utbildningen och branschen har definitivt ökat chanserna till jobb för mig och mina klasskompisar, säger Maja Gross.

TOBIAS EGHESAD GICK förra året ut utbildningen till produktionsledare vid Frans Schartaus handelsinstitut i Stockholm.

– För mig har de här två åren varit jättevärdefulla. Både för att kunna använda de kunskaper som behövs, men även för att få kontakter på olika nivåer. Jag har också fått kännedom om arbets-

tider, arbetsmiljö och annat som andra i produktionen inte alltid har koll på, säger han.

Direkt efter utbildningen följde arbete som platschef. Bland annat för tv-serien *Snabba Cash* som har premiär i vår. Men även för en internationell produktion, där yrkesroller och hierarkier är lite annorlunda.

– För mig är det främst svenska produktioner som gäller eftersom mina kunskaper som platsledare oftast måste vara lokalt förankrade. Men utbildningen ger ökade möjligheter att söka sig till jobb i andra länder, säger Tobias Egthesad.

Initiativet till att stärka kompetenskraven har tagits av Yrkesnämnden för film och tv, där fack, arbetsgivare och andra aktörer

Micke Lundström

Maja Gross är nöjd med den 2-åriga utbildningen till produktionsledare för spelfilm och tv-drama.

jobbar tillsammans för att branschen ska bli mer professionell.

En förebild är brittiska Screenskills, som länge arbetat med validering av kunskaper genom vidareutbildningar inom film och tv.

– För Scen & Films medlemmar ger det fördelar att kunna bekräfta sina kunskaper. Men också möjligheten att avgränsa sina arbetsuppgifter. Vissa roller, till exempel projektledare, ska inte behöva omfatta allt mellan himmel och jord, utan en viss fastställd kompetens, säger Niclas Peyron, Line Producer och ledamot i Scen & Films förbundsstyrelse.

Med validering kan också den som redan jobbar med film och tv komplettera sina kunskaper och få bevis för det.

– Det höjer kompetensen i hela branschen och gör den mer professionell än idag, säger Niclas Peyron.

PETERREHNFELDT

Tre filmutbildningar ska ge certifierade kunskaper

Stockholm: Produktionsledare för spelfilm och tv-drama, Frans Schartaus handelinstitut, 4 terminer.

Nästa start: augusti 2022.

Skurup: Kvalificerad filmarbetare, Folkhögskolan Skurup och Fridhem, 4 terminer.

Nästa start: augusti 2022.

Trollhättan: Filmarbetarutbildningen, Vuxenutbildningen, 4 terminer.

Nästa start: augusti 2022.

Utbildningarna är avgiftsfria och CSN-berättigade.

Yrkesnämnden för film och tv tar fram en modell för validering av kompetens och en databas över medarbetare med erkänt kunnande inom film- och tv-produktion.

Jobba inom TV- och filmproduktion?

Sök YH-utbildningen Produktionsledare
Film- och TV-produktion, 2 år.

Vi samarbetar med de största produktionsbolagen. Våra studerande medverkar i kända produktioner som Beck, Knutby och Harmonica.

Behovet av kompetent personal är stort och 9 av 10 får jobb efter examen!

Avgiftsfri och CSN berättigad. Och superrolig!
Mer information på schartau.stockholm

YRKESHÖGSKOLAN
Frans Schartaus Handelsinstitut

Aktuella utlysningar inom teater, film, dans, cirkus

ARBETS- OCH LÅNGTIDSTIPENDIUM

Syftar till att stödja ett konstnärskap och bidra till konstnärlig utveckling. I år kommer omgången att förstärkas med extra återstartsmedel.

Sista ansökningsdag:

FILM – 7 april

TEATER – 21 april

RESEBIDRAG / INTERNATIONELLT UTBYTE

Sista ansökningsdag:

DANS OCH CIRKUS – 19 april

TEATER OCH FILM – 3 maj

Kontakta oss och läs mer på hemsidan!

www.konstnarsnamnden.se

Konstnärsnämnden
The Swedish Arts Grants Committee

Det råder brist på pedagoger i kulturskolan - vi har utbildningen du behöver!

Läs till kulturskolepedagog (90 hp) med inriktning scenkonst hos oss. Utbildningen ges på helfart, men vill du studera på deltid erbjuds ett urval av kurserna i fristående form. Grundläggande krav på förkunskaper är motsvarande 120 hp inom ett konstnärligt ämne.

KONSTNÄRLIGA
FAKULTETEN

SÖK 15 MARS - 15 APRIL

KONSTNÄRLIGA.LU.SE

Rapport belyser hot mot konstnärlig frihet

Den konstnärliga friheten är under press på flera sätt. Allt högre förväntningar och fler mål ska uppfyllas av kulturen. Dessutom utgör hat och trakasserier ett hot mot konstens och kulturens frihet i nordiska länder.

FRÅGORNA TAS UPP i kunskapsöversikten *Konstens och kulturens frihet i Norden*, publicerad av Kulturanalys Norden. Konsten och kulturen ska uppfylla allt högre förväntningar, och fler mål i de nordiska länderna. Målen kan vara allt från bättre folkhälsa till ekonomisk tillväxt och demokratiutveckling. Det kan göra att kulturskaparnas obundna roll och konstnärliga frihet kan ifrågasättas.

De risker det innebär, pekas ut som en framtidsfråga i kunskapsöversikten.

I de nordiska länderna balanseras idealet om konstnärlig frihet mot andra kulturpolitiska mål, exempelvis att alla ska ha tillgång till konst och kultur som har ett värde i samhällsutvecklingen. Men innebörden av konstnärlig frihet är att inte påtvingas uppgifter och krav som går bortom just konst och kultur.

Enligt kunskapsöversikten visar de få studier som gjorts att det

finns problem med hot och trakasserier mot konstnärer i flera av länderna. En norsk enkät från förra året, med 1 400 konstnärer och kulturskapare inom film, scenkonst, litteratur och bildkonst visade att 42 procent upplever att konstnärers yttrandefrihet har försämrats de senaste fem åren. Bland de som arbetar inom scenkonst var siffran hela 59 procent. Den försvagade yttrandefriheten kopplades till konfliktnivån i det offentliga samtalet, hat och hot mot konst och konstnärer och ryktsespridning i sociala medier. Detta enligt fyra av tio som besvarat enkäten. Lika många ansåg att olika gruppers krav på skydd mot kränkande kommentarer bidragit till en försvagad yttrandefrihet för konstnärer.

Kulturanalys Norden vill nu göra en nordisk jämförande studie om hat, hot och trakasserier mot konstnärer och kulturskapare.

KAJSA OLSSON

Domstol river upp a-kassans beslut

Efter mer än ett års väntan får scenkonstnären Nik Dee Dahlström rätt till arbetslöshetsersättning. En ny dom river upp tidigare beslut om avslag från Unionens a-kassa.

ETT LÄTTNADENS BESKED, konstaterar Nik Dee Dahlström som hoppas att det kan bidra till att fler kulturarbetare kan få rätt i liknande fall.

Nik Dee Dahlström var säker på att han hade rätt till a-kassa när tjänsten som konstnärlig ledare avslutades hösten 2020. Då hade han i sju år haft en heltidstjänst hos en internationell organisation med bas i Sverige. Men Unionens a-kassa avslög hans ansökan – två gånger. Motiveringen var att han drivit en enskild firma vid sidan av sitt ordinarie jobb.

– För mig har firman alltid varit en bisyssla, men a-kassan menade att den tid jag lagt ner där och redovisat för, gjorde att jag inte kunde få någon ersättning alls, säger Nik Dee Dahlström.

Reglerna kring a-kassa och företagande är snåriga. Kraven på bland annat varaktighet och inkomstgränser är inte alltid enkla att räkna ut eller dokumentera. Många kulturarbetare stöter på problem när de ansöker om ersättning.

– Trots att många drabbas är man väldigt ensam i en sådan här situation. Det finns inget forum eller annan naturlig mötesplats där kulturarbetare kan ge stöd till varandra, säger Nik Dee Dahlström.

Efter att hans ansökningar avslagits kontaktade han bland an-

nat Arbetsförmedlingen Kultur Media, a-kassan, Trygghetsrådet och Scen & Film.

– Vi talades vid och jag förklarade rättsläget för Nik Dee. Att det är problematiskt att kombinera a-kassa med egenföretagande, säger David Grepo, jurist på Scen och Film.

Enligt förarbetena till lagen ska arbete i ett eget företag inte kunna användas som utfyllnad av inkomst samtidigt som a-kasseersättning betalas ut.

– För en kulturarbetare som inte är insatt i juridik är det svårt att sköta sådana här ärenden. Jag tog kontakt med en jurist som hjälpte till att formulera överklagandet, säger Nik Dee Dahlström.

När förvaltningsrätten hade tillsatt en handläggare för ärendet, blev det ett snabbt beslut.

– Det har varit en väldigt tuff period ekonomiskt, parallellt med isolering på grund av restriktionerna. Men nu blickar jag framåt. Jag är också igång och jobbar med förproduktionen av en föreställning samtidigt som jag undervisar i kulturskolan. Det jag tar med mig från tiden av väntan och osäkerhet är att inte ge upp utan att alltid gå vidare, säger Nik Dee Dahlström.

PETER REHNFELOT

Mika Romanus ny chef för Konstnärnsnämnden

Regeringen har utsett Mika Romanus till ny direktör och myndighetschef för Konstnärnsnämnden. Hon efterträder därmed Anna Söderbäck som har suttit på posten sedan 2017.

”Jag är mycket glad att Mika Romanus tackat ja till att leda myndighetens arbete. Mika har en gedigen erfarenhet och kompetens inom kultursektorn och det ger fortsatt goda förutsättningar för Konstnärnsnämnden att bedriva sin viktiga verksamhet”, skriver kulturminister Jeanette Gustafsdotter i ett pressmeddelande.

Mika Romanus tillträder tjänsten den 15 augusti och avgår därmed som förbundsdirektör på fackförbundet Scen & Film.

Kulturrådet inför nya bedömningsgrunder

Rättighetsperspektiven ska inte längre vara en bedömningsgrund i bidragsgivningen. Det beslutade Kulturrådet den 27 januari. Däremot ska myndigheten fortsatt samla in kunskap om hur ”delaktigheten kan öka i förhållande till hållbarhets- och rättighetsperspektiven”.

Det var i regleringsbrevet för 2022 som Kulturrådet fick uppdraget att ta bort kraven på mångfalds-, jämställdhets-, hbtqi- och tillgänglighetsperspektiv i sina ansökningsblanketter. Detta för att säkra den konstnärliga friheten inom bidragsgivningen.

Mats Bäcker

Transplantation av Charlotta Engelkes.

Scenkonstbiennalen släpper årets program i Västerås

Den 4 april släpper Scenkonstbiennalen sitt program med utvalda föreställningar, seminarier, samtal, workshops och internationella gästspel.

Årets biennal pågår 7 – 12 juni i Västerås, efter att förra året ha genomförts semidigitalt. Bland de utvalda föreställningarna finns bland andra *Transplantation* (Charlotte Engelkes), *Ett frö i rymden* (Marionetteatern), *De kommer att drunkna i sina mödrars tårar* (Uppsala Stadsteater) och *Hemma hos* (Angeredsteater).

Hela programmet hittar du på scensverige.se

Mårta Thisen

Remind Me I'm not Dead av Mari Carrasco.

Koreografen Mari Carrasco får TCO:s kulturpris

Koreografen och dansaren Mari Carrasco har tilldelats TCO:s kulturpris på 100 000 kronor. ”Genom att utmana tidens framåtrörelse och tempo ger Mari Carrascos koreografi både en upplevelse av svindel och av närhet”, skriver juryn om *Remind Me I'm not Dead*, ett dansverk som Carrasco skapade under pandemin.

Juryn består av representanter från TCO:s medlemsförbund och Konstnärliga och litterära yrkesutövarens samarbetsnämnd (KLYS).

Stå upp-branschen inför en uppförandekod

Sveriges stå upp-bransch vill jobba för en bättre och mer inkluderande arbetsmiljö. Därför inför man nu etiska riktlinjer, ett slags uppförandekod. Riktlinjerna har tagits fram i samråd med representanter från tio av landets ståuppklubbar samt etablerade komiker. Bakom initiativet står komikerna Sara Andersson Marmnäs, Therese Sandin, Malin Appeltofft och Karin Adelsköld. I Facebookgruppen Standupforumet – där dokumentet med riktlinjer kan laddas ned – påpekar initiativtagarna att branschen saknar såväl fackföreningar som tillsynsorgan. Ambitioner finns att framöver arbeta för ett branschråd med representanter från olika delar av kåren. Ännu saknas finansiering för detta.

Krisfond hjälper ukrainska filmskapare

En ny krisfond, *Emergency fund for filmmakers*, ska hjälpa ukrainska filmskapare i fara och på flykt. Det uppger TT Nyhetsbyrån. Bakom initiativet står koalitionen The International coalition for filmmakers at risk, skapad av den internationella dokumentärfilmsfestivalen IDFA, den internationella filmfestivalen i Rotterdam och European Film Academy. Flera stora tyska filmfonder har bidragit med pengar, men fler donationer efterfrågas nu. Läs mer om hjälpinsatsen på iffr.com.

Dansalliansens nya projekt stärker nyutexaminerade

Under 2022 och 2023 kommer Dansalliansen arbeta för att stärka nyutexaminerade dansare. I projektet kommer ett flertal olika insatser att erbjudas.

Utöver den ordinarie kompetensutvecklingen för medlemmar kommer även workshops som är öppna för alla dansare att anordnas. Dessa sker vid tre tillfällen i vår: 20 + 24/4, 29/4 och 5/5.

Ansökan görs senast 14 dagar innan genom att skicka ett mejl till info@dansalliansen.se med cv samt kort motivering om varför du vill delta och vilka dagar.

Nya krisstöd för film till följd av pandemin

Svenska filminstitutet utlyser nya krisstöd för intäktsbortfall som har orsakats av coronapandemin. I denna andra omgång kan produktionsbolag söka för lång spelfilm samt lång dokumentärfilm. Därtill justeras det publikrelaterade efterhandsstödet, PRS.

För dokumentärfilmerna ska bortfallet ha ägt rum perioden 1/11 2020 – 31/12 2021 medan spelfilmerna ska ha haft biopremiär under 2021. Sista ansökningsdag är 29/4. Ett stöd som ska kompensera distributörer för intäktsbortfall har också utlysts. Där är sista ansökningsdag 19/4.

Läs mer på filminstitutet.se

Mårta Thisen

Kreml-chef samarbetade med Kungliga Operan

Den gångna hösten spelade Kungliga Operan Tjajkovskijs *Jolanta*, i regi av ryssen Sergej Novikov. Det har nu visat sig att Novikov sedan länge har varit en högt uppsatt chef i Kreml. Idag är han verksam som chef för avdelningen för samhällsprojekt. Till Svenska Dagbladet (SvD) säger Operans vd Birgitta Svendén att hon inte visste något om Novikovs politiska karriär. ”Operan har varit enormt naiv. När det gäller länder som Ryssland måste man undersöka både de institutioner och de personer man har att göra med”, kommenterar Joakim von Braun, Rysslandskännare och underrättelseexpert, fallet i en annan artikel i SvD.

Lars Åke Thessman bygger

Lars-Åke Thessman bygger rum med nära relationer till regi och skådespelarnas rörelser. Samarbetet är kärnan i arbetet som scenograf. Nu hyllas han för sin storslagna scenografi till *Herr Arnes penningar* på Göteborgsoperan.

Ola Kjelbye

Ola Kjelbye

PÅ GÖTEBORGSOPERANS STORA SCEN ligger ett mäktigt skepp. En galeas omgiven, ja nästan uppslukad, av is som tornar upp sig i stora block. På fondhimlen bakom anas annalkande övänder.

Det är slutscenen i operan *Herr Arnes penningar*, efter Selma Lagerlöfs roman, som repeteras. Scenografen Lars-Åke Thessman sitter med övriga teamet vid regibordet ute i salongen. Emellanåt reser han sig och går diskret upp bakom scenen. Med två veckor till premiär återstår många detaljer.

– Det är lite press med att lösa det sista nu. När orkestern kommer handlar det mesta om musiken, säger han.

Lars-Åke Thessman är hemmastadd i operahuset. Och han trivs här. Exakt hur många scenografier han har gjort på Göteborgsoperan har han tappat räkningen på, men det lär vara ett tjugotal. I vissa uppsättningar har han svarat för både scenografi och kostymer. Det är bland annat allt arbete här som har gjort honom till en av landets främsta scenografer, särskilt inom opera. Han är flerfaldigt prisbelönad och hyllad långt utanför våra gränser. Nu

relationer, rörelse och rum

skapar den Göteborgsfödde Thessman scenrummet för det som kallas Bohusläns nationalopera.

Selma Lagerlöfs berättelse utspelas på kusten vid Marstrand i mitten av 1500-talet. Smällkall vinter, ond bråd död och spöklik magi hör till ingredienserna som ska omsättas på scen. Samt en särskild förbindelse mellan människa och natur.

– Hur isen behåller sitt grepp är fantastiskt skildrat av Selma Lagerlöf, säger Lars-Åke Thessman.

Herr Arnes penningar som opera skrevs ursprungligen för ra-

dio, 1959, med libretto av Bertil Malmberg och musik av Gösta Nystroem. Det ställer särskilda krav på scenversionen. Romanen är kort, operan likaså, men handlingen flyttas snabbt mellan många olika miljöer, något som Lars-Åke Thessman och regissören Mattias Ermedahl måste hitta lösningen på.

– Vi kom på att låta miljön följa människorna och skapade ett 30 meter långt golvplan som rör sig över scenen, och tar båda sidoscenerna i anspråk.

I föreställningen glider de olika scenerna sömlöst i och ur

Ola Kjelbye

Lenmarit Sjöberg

Lenmarit Sjöberg

varandra. Vissa, som det otäcka mordet på en hel familj, utspelas utom synhåll för publiken.

– Det är intelligenta motorer som programmeras och styr planet digitalt. Vi måste bestämma exakt på vilken takt rörelsen ska börja och sluta, ett verkligt precisionsarbete.

TILL DEN ANSLÅENDE scenbilden med skeppet och isflaken har Lars-Åke Thessman hämtat inspiration från Caspar David Friedrichs landskapsmålningar. Där fann han samma känsla och stämning av människa ställd mot naturen, som Selma Lagerlöf skildrar.

Ann-Margret Fyregårds kostymer i gråsvart skala stämmer väl in och avspeglar det bistra och karga. Även Joakim Brinks ljusdesign är avgörande.

Teamet beslöt tidigt att behålla tiden och miljön i romanen för att bäst kunna återge historien. Iscensättningen bygger på vad scenografen kallar ”traditionella teaterknep”, men samtidigt finns högst moderna inslag. Filmprojektionerna i fonden är avancerade exempel. De är skapade tillsammans med Nils Fridén, Velourfilm. Där skiftar såväl dygnets timmar som vädret, medan fåglar flyger fritt.

HERR ARNES PENNINGAR är ett komplext verk, med många medverkande, både på och bakom scenen. Det kräver samarbete och samarbete är själva kärnan i arbetet som scenograf, menar Lars-Åke Thessman. För honom handlar det om relationer, både i arbetet med en uppsättning och i det rum han skapar på scen. För *Herr Arnes penningar* har samarbetet med regissören Mattias Erme-

dahl varit intensivt. Det är första gången de arbetar tillsammans, men de fann varandra direkt.

– Mattias är ett energiknippe. Han utstrålar så mycket lust och det är viktigt för alla inblandade.

DE BÅDA HAR HITTAT lösningar där regi och scenografi flätas samman.

– Rum är inte bara miljöbeskrivande, de har även en fysisk relation till skådespelarna och hur de rör sig i spelet. Grunden är hur våra verkliga liv alltid står i relation till de miljöer vi är i. Rummet kan beskriva sociala och politiska situationer liksom psykologiska processer. Eller innehålla alla delarna.

Lars-Åke Thessman talar gärna om hur scenografi hänger ihop med teaterkonstens utveckling. Det finns ett före och efter infö-

randet av det elektriska ljuset. Före förra sekelskiftet belystes målad dekor med gasljus som gav illusion av tredimensionalitet. Med det skarpare elljuset försvann illusionen och det blev nödvändigt att skapa tredimensionella rum där skådespelaren även kunde förflytta sig i scenens djupled. Adolphe Appia var föregångaren som visade vägen. Om detta och mycket mer om scenografi berättar Lars-Åke Thessman i sin bok *Till rum blir tiden här*.

Trots allt samarbete har han en egen roll i processen. Han lyssnar alltid på musiken först.

– Att sitta ensam och ha friheten att bara ta in. När det är skrivet blir det annorlunda, då finns inte musiken när jag börjar.

Efter de inledande kontakterna med teamet där konceptet tar form börjar han skissa.

– Jag älskar att skissa!

Ola Kjelbye

Lennart Sjöberg

Lennart Sjöberg

Associationer får han från många håll. Vägen till scenografyrket gick genom bilder och bildkonst. Mycket film bland annat. Fast den första känslan för teater fick han som barn genom besöken på Göteborgs stadsteaters julföreställningar.

– Det var så starkt och magnifikt. Jag såg himlen i rundhorisonten med sina stjärnor! Och vi fick dansa i trapphusen och sedan upp på scenen där granen stod tänd.

LITE LÄNGRE UPP i åren gick han med föräldrarna på Stora teaterns opera och operetter. Han har senare arbetat som scenograf på båda teatrarna. Men först blev det KV:s konstskola i Göteborg – med extrajobb på teatern. Han fortsatte på Konstindustriskolan – nuvarande HDK – och blev inredningsarkitekt innan det bar av till Stockholm och Dramatiska institutet.

De första åren som scenograf ägnade Lars-Åke Thessman åt talteatern.

– Det var tio läroår om vad scenografi och regi är.

NÄR SKISSANDET ÖVERGÅR till fastare modeller blir konstruktören en viktig kontakt innan verkstäderna tar vid. Vad går att genomföra, vad har verkstäderna plats för, var säger ekonomin stopp?

Lars-Åke Thessman är känd för att vara perfektionist, men kompromisserna blir många. Det gäller ju att samarbeta. Han tycker om att vistas i verkstäderna och har stor respekt för all yrkeskunskap på teatern.

– Det är mycket att ta hänsyn till, för akustiken är till exempel materialval viktigt. Och så alla aspekter på säkerhet och hållfasthet. När vi bygger på scen för första gången är det min premiär.

I dagens samhälle och inom teatern saknas medvetenheten om färg, tycker Lars-Åke Thessman.

– Hur många vita bord och gråa soffor har vi inte sett i alla

bostadsannonser? Det finns en rädsla för färg, somliga tror att det indikerar någon slags ytlighet. Men färg kan användas som ett språk.

Han menar att scenografin har förlorat status när det gäller talteatern. Många regissörer vill rensa ut, det tomma rummet är populärt. Och att ersätta fysiska rum med film, ledskärmar och ljuseffekter på scenen befarar han kan klippa av relationen mellan skådespelare och rum.

Lars-Åke Thessman hör till dem som tycker att scenkonstkritikerna har för lite kunskap för att kunna analysera ett sceniskt rum och dess betydelse.

– Många ser scenografin som dekor.

Nu är det en vecka efter premiären för *Herr Arnes penningar*. I recensionerna haglar lovorden och Lars-Åke Thessman är förstås glad.

– Det är väldigt roligt att produktionen som helhet har fått ett

sådant mottagande och för egen del att de skriver om scenografin. Jag vill verkligen inte låta gnällig, men ändå saknar jag en seriös analys av scenografin, säger han.

LISHELLSTRÖM SVENINGSON

Herr Arnes penningar på Göteborgsoperan

Musik: Gösta Nystroem.

Libretto: Bertil Malmberg, efter Selma Lagerlöfs roman.

Dirigent: Patrik Ringborg.

Regi: Mattias Ermedahl.

Scenografi: Lars-Åke Thessman.

Kostym: Ann-Margret Fyregård.

Ljusdesign: Joakim Brink.

Medverkande: Solister, Göteborgsoperans kör och orkester, sångare från HSM, Högskolan för scen och musik, samt statistier.

Hur ska vi tänka och arbeta för att hålla ett helt yrkesliv? I artikelserien Hållbar karriär får vi möta tre personer från olika faser i yrkeslivet.

Först ut är dansaren Henrietta Wallberg som berättar om den första tiden i yrket, om funderingar på att sadla om och när vändpunkten kom.

”Redan i början kände jag mig väldigt slut”

Dansaren Henrietta Wallberg var laddad till tänderna, men samtidigt nästan utbränd, när hon som 18-åring fick sitt första jobb, på Västana Teater i Värmland.

Jean-Louis Fernandez

Carl Thorborg

HENRIETTA WALLBERG VAR snudd på utbränd redan efter examen från Kungliga Svenska balettskolan.

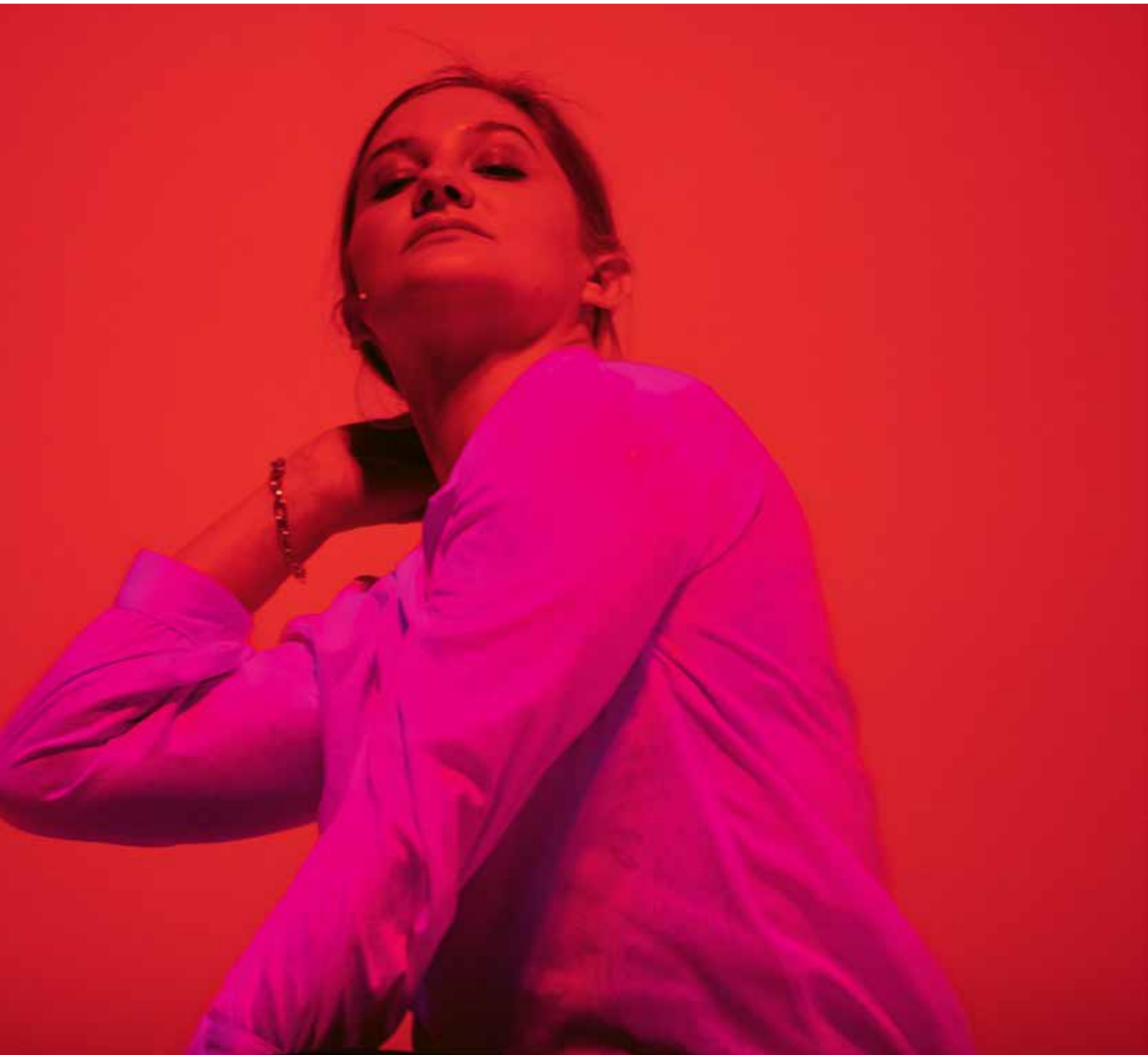
– Jag var väldigt smal och kunde inte riktigt ta hand om mig själv. Hann inte äta som jag skulle och var väldigt slut, säger Henrietta som i dag är 31 år.

”Det är nu det gäller” – så

upplevde hon sin etableringsfas. Därför höll hon känslor och rädslor för misslyckanden inom sig och ville sällan erkänna för andra om något inte kändes bra.

– Det var skamligt och jag kände mig ensam och nästan lite bitter. Under en period, när jag var 24 år, funderade jag på att sadla om. Jag hade förvisso väldigt kul och det gick bra för mig, men som för många andra fanns perioder utan uppdrag och sedan kom flera erbjudanden på en gång.

Därför var det viktigt för Henrietta att ha ett extrajobb, inom vården, som en trygg inkomstkälla.

Henrietta Wallberg i föreställningen L'Etang av koreografen Gisèle Vienne.

Hon försökte klämma in några pass för att ha kvar en god relation även i perioder med mycket dansjobb. Det blev för mycket.

– Jag kände en frustration över att allt gick upp och ner. Oviss-heten, otryggheten och strategierna man tvingas hålla i gång sli-ter på en.

Henrietta sade upp sig från extrajobbet, flyttade till pojkvän-nen i en annan stad och fick arbetslöshetsersättning. Men hon be-hövde inte göra verklighet av funderingarna på att byta bana.

Hon ansökte om anställning till Dansalliansen och fick ett ungdomskontrakt. Henrietta hade jobbat på pjäskontrakt under

sex år, och så länge man uppfyller alliansens kriterier - att ha ar-bete i minst 100 dagar sammanlagt – förlängs kontraktet årligen.

– Jag grät när jag fick kontraktet. Skulle nog ha blivit sjuk om jag fortsatt på samma sätt som innan. Det viktigaste med anställ-ningen var att någon sa ”du får vara med i den här gruppen”.

– Det var det allra största, inte den ekonomiska biten, även om den var grundläggande för att få ett lugnare liv.

IDAG HAR HON FÅTT ett ordinarie kontrakt. Det gör att hon, under lugnare omständigheter, kan kontakta koreografer hon vill

Carl Thorborg

arbeta med och nätverka genom workshops. Hon har också börjat leka med tanken på att skapa en egen föreställning.

När Henrietta blickar tillbaka på början av karriären ser hon sådant som hade kunnat göras annorlunda.

– Det är bättre att se på sina kollegor som vänner, i stället för konkurrenter. Att man tipsar varandra om jobb och koreografer. Du klarar dig inte på egen hand, utan behöver ha vänner omkring dig. Jag mår också så mycket bättre av att våga berätta när det inte känns så bra i yrkeslivet.

NU ARBETAR HENRIETTA i Frankrike med koreografen Gisèle Vienne, tillsammans med fyra andra svenskar. Samtliga fick sina jobb efter att ha medverkat i en masterclass med Dienne på Dansalliansen.

– Efter ytterligare en workshop i Paris sökte Gisèle mer finansiella medel, för att kunna anställa oss fem svenskar i produktionen. Tre av oss är anställda på Dansalliansen, två är frilansare. Det är bra att veta att alliansens aktiviteter och nätverk är öppna för alla yrkesverksamma dansare, säger Henrietta Wallberg.

ALEKSA LUNDBERG

Tips för hållbar karriär

Om du är anställd

Har du en anställning hos en arbetsgivare med kollektivavtal är du försäkrad och får tjänstepension. Kollektivavtalen har minimilöner och regleringar kring upphovsrätts- och övertidsersättning.

Om du driver ett eget företag

Har du ett eget företag behöver du teckna försäkringar för dig och ditt bolag och du ansvarar själv för att betala in tjänstepension.

På [verksam.se](https://www.verksam.se) finns tjänster och information för dig som vill starta eller driver företag.

Du betraktas som en kombinatör

Om du växlar mellan att vara anställd med A-skatt och företagare med F-skatt.

Kom ihåg att spara dina kontrakt

Innan du skriver på ett kontrakt, ta hjälp av Scen & Films medlemsrådgivning för att granska det. Spara dina kontrakt.

Att tänka på om du arbetar utomlands

Kontakta Försäkringskassan, din a-kassa och Skatteverket för att få råd.

Ansök om medlemskap i en a-kassa

Du måste ansöka om medlemskap i en a-kassa. Du kan vara medlem både som anställd och företagare. Det som skiljer sig åt är hur och när du kan få ersättning. Som egenföretagare kan du i princip inte få arbetslöshetsersättning förrän du har avvecklat ditt företag eller förklarat det vilande, det vill säga att du inte bedriver någon verksamhet i det under en period.

Ha koll på din sjukpenninggrundande inkomst (SGI)

Den räknas fram av Försäkringskassan och ligger till grund för hur mycket pengar du kan få, om du blir sjuk eller ska vara föräldraledig. Om du inte har en SGI kan du bli utan ersättning eller få mindre pengar. Därför är det viktigt att du har koll på din SGI och vet hur du kan påverka den. Läs mer hos Försäkringskassan om hur det fungerar och hur du skyddar din SGI.

Nätverka med dina kollegor

Våga prata om ersättningar med andra i branschen.

Om jag inte förstår regelverken?

Fråga! Som medborgare är du skyldig att ta reda på vad som gäller.

FRISTÅENDE KURSER ATT VÄLJA BLAND
FÖR DIG SOM ÄR VERKSAM INOM

- CIRKUS
- DANS
- DANSPEDAGOGIK
- FILM OCH MEDIA
- OPERA
- SCENKONST
- SKÅDESPELERI

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

Barnens bästa i barnkulturen

En kurs på 7,5 hp om barns röster, deras estetiska uttryck och rättigheter. Diskutera begrepp som "barnets bästa", "barnperspektiv" och "delaktighet" och hur du kan använda det som retoriska resurser inom policy och kulturpolitik.

Ansök 15 mars-19 april till HT22
www.barnkultur.su.se/bki000

Centrum för barnkulturforskning
Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen

Stockholms universitet

Teater Alliansen

KURSER OCH WORKSHOPS

FÖR SKÅDESPELARE

LJUDBOKSINLÄSNING MED VISUELLT LJUD

*Påbyggnadskurs 30/3–1/4
Grundkurs 2–6/5, Stockholm*

SÅNGGESTALTNING MED PIA OLBY

*Grund 20–27/4 i samarbete med
Dansalliansen, Stockholm
Avancerad 4–11/5 i samarbete med
Kulturakademin, Göteborg*

ACTING FOR CAMERA, METHOD
MASTERCLASS MED SHEILA GRAY

26–29/4, Stockholm

KINGS & QUEENS MED
POTATOPOTATO SCENKONST

*27–28/4 med Dansalliansen och
Kulturakademin, Göteborg*

DAGLIG TRÄNING

GAGA, YOGA, MIM, RYTM, SÅNG M.M.

FÖR SCENOGRAFER & KOSTYMDESIGNERS

PHOTOSHOP MED JOANNA BODZEK
SKETCHUP MED JOACHIM VON ROST

Stockholm och online

Foto: Dylan Gillis-Diisplash

Läs mer och ansök på www.teateralliansen.se/kurser

MED RESERVATION FÖR EVENTUELLA ÄNDRINGAR.
FÖLJ TEATERALLIANSEN PÅ FACEBOOK FÖR LÖPANDE UPPDATERINGAR.

Tomas Bolme minns Rolf Rembe

RIDÅN HAR GÅTT NER för Rolf Rembe. Han avled några veckor innan sin 96-årsdag.

Om någon under min tid som ordförande hade bett mig att med två ord beskriva vad Teaterförbundet var, skulle jag med två ord säga Rolf Rembe.

Rolf anställdes 1956 som den första heltidsanställda ombudsmannen i förbundet och blev vår förste förbundsdirektör.

Ett förbund som då var tämligen slumrande utan riktig kraft att ställa krav. Rolf såg under vilka omständigheter som våra medlemmar arbetade, och bestämde sig för att ändra på detta.

Under hans starka och målmedvetna ledning växte Teaterförbundet till en organisation som respekterades av alla motparter och naturligtvis av medlemmarna.

Han insåg tidigt att vi måste samarbeta över gränserna, och förde oss in i FIA, internationella skådespelarfederationen, för vilken han först blev vice president och senare dess generalsekretär under två perioder.

Han insåg det viktiga med upphovsrätten och kämpade för utövarnas rättigheter, främst i FN:s upphovsrätsorganisation WIPO.

Det visade sig ytterst viktigt och renderar numera utdelningar från Rättighetsbolaget, Copyswede och SAMI för hundratals miljoner årligen.

Rolf var en klurig pragmatiker. När de fria grupperna blomstrade på 70-talet, men utan att följa kollektivavtalen, föreslog Rolf ett frigruppsavtal som var lite sämre än institutionernas, men likväl en trygghet för alla som arbetade "ideellt".

Vi var några unga arga, som deltog i Riksstämman 1973, och bråkade om det mesta.

DÅVARANDE ORDFÖRANDE, senare en av mina bästa vänner, Jan Olof Strandberg kallade oss djävla ungtuppar. Rolf tyckte att man borde ta in några av oss i förbundsstyrelsen, så "får de se hur lätt eller svårt det är".

När han 1992 bad mig att kandidera till FIA:s president, var det bara att följa hans råd. Jag blev vald och tillbringade massvis med kvällar hos Rolf för att få ledsagning, när jag var villrådig. Hans stillsamma diplomati var outhärlig.

Stilig var han också. Såg ut som ett mellanting av Humphrey Bogart och Cary Grant.

En stor teaterman har lämnat oss. Han fick ett långt och rikt liv. Han gav oss väldigt mycket. Jag bugar mig i tacksamhet.

TOMAS BOLME

BOKANMÄLAN

Inspirerande jubileumsbok om Turteatern

"DET SOM GÄLLDE var lika lön och ingen chef. Alla var med och bestämde. Lönen bestämdes till 2 000 kronor i månaden". Under miniminivån, förhandlingar med Teaterförbundet följde "som till slut gick med på det", berättar skådespelaren Sonja Lund.

Hon var med och bildade Turteatern våren 1970. Gruppteater var på inne- och institutioner på utelistan. Det knakade i teaterfogarna. Här fanns konstnärer som ville nytt, och många som ville vara med.

Första laguppställningen kom från Stockholms stadsteater med namn som Christer Boustedt, Lena Dahlman och Gösta Ekman. Tur idag känner vi som en förortsteater i Kärrtorp. Men till bio Reflexen flyttade Tur först 1977. Först tog man över legendariska Marsyateaterns källarlokal i Gamla Stan i Stockholm.

Jubileumsboken *Turteatern – teatern utan reaktionärer 50 år* skulle kommit 2020. Så

kom pandemin emellan. Men nu finns den. Jubileumsböcker blir många gånger nostalgidammiga och sömnigt sammanfattande historieskrivningar. Inte här.

Redaktörerna Hanna Johansson, Marie Nikazm Bakken och Therese Jonasson nöjer sig nämligen inte med att blicka bakåt, utan har ögon i nacken och blicken framåt. Där ligger bokens styrka.

Vad är det då som gör att Tur haft kraft att transformera sig och teaterkonsten och skriva en historia som fortsätter att blicka framåt?

På den tiotusen kronorsfrågan ges inget svar. Men mellan raderna i intervjuerna med långvariga och tillfälliga medarbetare från teaterns olika epoker, i berättelserna om inspirationer, i skildringen av mixen av tidsanda, personkemi, kreativa konflikter och oväntade öppningar mot förnyelse... där växer en historia fram som kan sammanfattas: våga. Eller som

Mr Turteatern själv, Robert Sjöblom, uttrycker det: "Mycket jobb har det varit – men det var det värt!" Robert Sjöblom var styrelseordförande i 40 år. Så 2008 drev han igenom att lämna över till en ung "hungrig" trojka: Carina Ehrenholm, Erik Holmström och Nils Poletti. Det fanns motstånd från många på teatern, bekräftar Sjöblom. Men resultatet blev "fiffig, orättvis och ursinnig teater", som Expressens recensent skrev efter att ha sett *Den nya gudomliga komedin* (2012). Tur blev Stockholms piggaste teaterscen. Kanske för att vikten av konstnärlig gestaltning och aktuella teman vägde lika i vågskålen?

Eller – som understryks av bokinnehållet och layoutens spretighet – för att man otyglat kört på, men också stannat upp och lämnat succéer bakom sig: fortsatt framåt. En jubileumsbok som fint sammanfattar en Teater Utan Reaktionärer.

GERT LUNDSTEDT

”Jag försöker förstå genom berättelser”

MÅNGA HADE EN BÄSTIS när de växte upp, men ingen var lika cool som min. Mike, hette han. Bara namnet! Jag träffade honom på en solig campingplats i Holland under en bilsemester med familjen. Vi fann varandra direkt. Det var som ödet. Och som av en händelse var Mikes familj stenrik och kunde flyga mig till Amsterdam titt som tätt. Det är lite oklart varför de var på den där campingen, just den sommaren, men genom Mike fick jag min första filmroll, och fick tävla i flera prestigefyllda konst-åkningstävlingar. Jag berättade om honom för hela klassen. Det fanns bara ett problem med Mike. Han fanns inte på riktigt. Han gav mig ett mer spännande liv, men det var fullt sjå att hålla koll på alla våra äventyr.

Jag har alltid berättat historier. Som barn älskade jag uppmärksamheten från de vuxna, när jag oombedd valsade in och avbröt deras middagar med en sketch. Ruset var beroendeframkallande. Men det allra bästa var att berätta rejält kryddade historier om mitt eget liv. Då kunde vem som helst bli min publik: klasskamrater, lärare, någon random person på bussen. Berättelserna var förankrade i verkliga händelser (jag var faktiskt på den där campingen i Holland), men jag lade till och drog ifrån, petade in fängslade detaljer och läste av åhörarnas reaktioner för att se om de verkade köpa mina ”förhöjningar” av sanningen. Målet var säkert många gånger ”bara” att underhålla, men jag inser också att berättandet var mitt sätt att försöka förstå hur livet fungerar.

Under pandemin, när jag längtat både efter att stå på scenen och sitta i publiken, har jag tänkt mycket på berättelsernas roll i

mitt liv, och i allas våra liv. Vi speglar oss i sagor och myter, tar hjälp av karaktärer i böcker eller tv-serier för att förstå våra egna och andras beteenden. Genom narrativ kan vi omvandla fakta till något mer personligt och känslomässigt laddat. Vi skapar historier för att måla upp ett sammanhang, där vi kan pröva nya tankar och känna empati med andra. I en bra berättelse bjuds vi in att vara med om det som karaktärerna går igenom – och förhoppningsvis går vi därifrån med en klarare bild av våra egna liv. De här två åren av isolering, med nedstängda mötesplatser, har påmint mig om hur speciell och viktig just teaterns form av historieberättande är. Hur värdefullt det är att berättare och lyssnare befinner sig under samma tak. Det gör att berättaren kan känna av och nyansera uttrycket. Lyssnaren blir inte en passiv person som bara sitter och tar emot – utan en medkreatör. Ett skotskt ordspråk lyder: ”A story should be told eye to eye, mind to mind and heart to heart.”

Det där barnet som var Mikes bästis finns fortfarande kvar inom mitt vuxna jag, särskilt i arbetet som författare, dramatiker och skådespelare. Jag försöker fortfarande förstå världen genom berättelser. Kanske mer än någonsin i dessa dagar, när världen känns alltmer obegriplig och allting verkar förändras från en stund till en annan.

Jag är så glad att vi äntligen kan mötas igen. Och berätta historier.

JOHAN EHN

SKÅDESPELARE, FÖRFATTARE, DRAMATIKER
EN AV DE KONSTNÄRLIGA LEDARNA PÅ TEATER BARBARA

Dags att nominera!

På Unionens a-kassas stämma i juni ska våra ombud välja styrelse och revisorer. Nu kan du som är medlem hos oss nominera personer till dessa uppdrag.

Vi håller nästa föreningsstämma den 2 juni 2022. Ett av stämmans uppdrag är att välja styrelseledamöter, revisorer och valberedning.

Nu är det dags att nominera för dessa uppdrag

Nomineringsperioden pågår till och med den 28 februari 2022 och du lämnar dina nomineringar på vår webbplats unionensakassa.se/nominera.

Tänk på att den du nominerar måste vara medlem i Unionens a-kassa. Personen bör också vara tillfrågad innan du nominerar.

Skanna QR-koden med din mobil för att komma direkt till nomineringssidan.

UNIONEN
A-KASSAN

Du hittar mer information om oss och om arbetslöshetsförsäkringen på vår hemsida unionensakassa.se. Om du har frågor kan du skicka ett meddelande på Mina Sidor eller ringa på 0770-77 77 88.

Jenny bygger världar som startar i det lilla

Det börjar med något till synes litet för kostymdesignern och scenografen Jenny Nordberg. Ett ord, en mening som sätter igång tankarna. Eller svart på svart. Vad händer i samspelet mellan ögat och hjärnan i mörker?

Jenny Nordberg

Carl Olsson

ELLER FÖR ATT TA ETT annat exempel – hur gestaltar man bäst utanförskapet på en begravning? Kanske i luddigt rosa?

– För mig handlar det om att bygga en värld och skapa ett koncept som jag är lojal mot i den fortsatta processen, förklarar Jenny Nordberg.

Vi träffas på Vesterbro i Köpenhamn, en halv trappa ner i en lokal Jenny delar med några vänner. Hon sitter vid ett skrivbord, flankerad av en stor porslinshund och en

upplåsbar fåtölj i plast. Schemat är späckat och dagen vald med omsorg. Snart ska hon tillbaka till Härnösand och det fortsatta arbetet med *The Dawn Chorus* som hon gör med koreografen Stina Nyberg för Norrdans. Den 10 mars ska produktionen ha urpremiär på Elverket i Stockholm.

– När jag kom in i projektet hade Stina en idé om att utgå från fåglar, så vi gick vidare med det. Här arbetar jag enbart med rök, för att skapa rum och landskap. Men också för att rök är rörelse och för att det är något som pågår under tid. Just nu lär vi känna olika sorters rökvätskor och maskiner tillsammans med teamet och den tekniska personalen.

Emmalisa Pauly

Bild ur *Antigone*, Helsingborgs stadsteater.

På datorskärmen visar hon en film av en fysisk modell hon byggt för att se hur röken reagerar på scenen och tar sig ut i olika ljussättning. Ett tidskrävande och engagerat arbete som för tanken till ett forskningsprojekt.

MINIMALIST HAR HON kallats. Men också maximalist. Den gemensamma nämnaren tycks vara att hon tar ut svängarna och gör något alldeles eget. I höstas kunde vi se hennes kostymer i koreografen och regissören Örjan Anderssons version av *Antigone* på Helsingborgs stadsteater.

– Finns det en text läser jag den och ser om det är nåt ord som

får igång processen och som jag kan gå vidare med. Men det kan vara något helt annat än texten som ger konceptet, inte minst samtal med det övriga teamet.

Idén till *Antigone* kom tidigt, att det var en begravning och att Antigone stod ut och vägrade anpassa sig. I Jennys värld är hon klädd i en heltäckande kostym i rosa syntetpås, som en gigantisk maskot i skarp kontrast till det svartklädda begravningsföljet. På skärmen visar Jenny bilder på skissen och hur kostymerna ter sig i det färdiga scenrummet i marmor och azurblått, det senare skapat av scenografen Chrisander Brun.

Samarbetet med Chrisander går många år tillbaka och tillsam-

Bild ur *The Dawn Chorus*, Norrdans.Bild ur *The Extended Version of Nothing*, Skånes dansteater.

Namn: Jenny Nordberg.

Bor: I Köpenhamn.

Yrke: Kostymdesigner och scenograf.

Aktuell: *The Dawn Chorus* för Norrdans. Premiär 10 mars på Elverket i Stockholm.

mans med koreografen Martin Forsberg har trion skapat produktioner som *The Extended Version of Nothing* för Skånes dansteater 2014. Den gången var temat just ”ingenting” och föregicks av många och långa samtal kring begreppet och den möjliga tematiken innan den färdiga produktionen tog form.

– Tycker vi olika har koreografen eller regissören sista ordet. Det gillar jag, så att det inte bara blir kompromisser för alla. Det hindrar inte att jag jobbar hårt fram till dess för att få igenom mina idéer.

I de sammanhang hon arbetar är det självklart att göra konceptet ihop och stå bakom den färdiga uppsättningen tillsammans. Men i samtal med nya uppdragsgivare är hon fortfarande tydlig med hur hon vill jobba, innan hon tar sig en uppgiften.

– Jag tänker att hör man av sig till mig och vill att jag ska göra ett rum eller en kostymdesign så är det för att man vet hur jag arbetar. Och jag jobbar med koncept.

Under tre år var hon ordförande för Scen & Films avdelning för scenografer och kostymdesigner. Under åren som fackligt ak-

tiv stred hon för att förbättra villkoren för yrkesgrupperna och upplever i dag att det är mer eller mindre självklart att alla är involverade i arbetet med konceptet.

ETT AVSTEG FRÅN DET gängse sättet att arbeta gjorde hon 2019, när hon tackade ja till ett samarbete med Det Kongelige Teaters nyligen nedlagda experimentella danskompani Corpus. I ett försök att utforska egna dogma-regler (inspirerade av filmrörelsen Dogme 95) upprättade kompaniet ett avtal med Jenny, där hon skulle göra såväl kostymer som scenografi och ljusdesign på egen hand, utan kontakt med koreograf och dansare.

– I *Corpus Dogma* tänkte jag mycket prolog, hur det var för publiken att komma in i rummet och möta dansarna som jämlikar innan föreställningen började. En spellista komponerad och konceptualiserad av ljuddesignern Mitja Nylund gick i rummet, med instrumentell musik helt utan sång, just för att förstärka känslan av att något saknades. På så vis väcktes en känsla av förväntan som blev allt mer intensiv ju närmare föreställningen man kom.

Malin Amesson

Bild ur *The Extended Version of Nothing*, Skånes dansteater.

Den gången skapade Jenny ljusdesignen själv, vilket hon beskriver som en intressant erfarenhet.

– Det är något jag gärna skulle vilja undersöka vidare. Jag kan ju tänka ljus och rum, men känner samtidigt att jag saknar den tekniska kunskapen.

Hon vill också fortsätta arbeta mer med det fysiska rummets betydelse för upplevelsen. Frågan ställs på sin spets när den aktuella uppsättningen *The Dawn Chorus* går på turné till scener i norra Sverige och Stockholm.

– Jag arbetar allt mer med teaterns egna material, exempelvis rök som anpassar sig efter det befintliga rummet.

Att Jenny blev just kostymdesigner beskriver hon som en ren tillfällighet. En barndomsväns mamma fick en tjänst på ekonomiavdelningen vid Stockholms stadsteater och Jenny och hennes vän jobbade extra på teatern vid sidan av skolan. Med arbetet kom möjligheten att få fribiljetter, vilket de flitigt utnyttjade.

– Jag minns att jag såg Anders Paulins uppsättning av Strindbergs *Pelikanen* där 1997 och blev helt tagen. Det var en väldigt

visuell föreställning, jag hade aldrig sett något liknande. Jag kände varken till Strindberg eller texten och hade inte förväntat mig något alls. Den uppsättningen och andra stora teaterupplevelser under de åren gjorde att jag beslutade mig för att bli kostymdesigner. Att det blev just kostymerna var nog för att det var den delen av uttrycket jag såg. Jag kände ju inte till alla delar i den sceniska processen.

FÖR ATT FÅ VETA MER kontaktade hon kostymdesignern Maria Geber som senare fungerade som Jennys mentor under hennes väg in yrket.

– Jag upplever att hon har en inställning att man ska ta sig tid att möta unga människor. Och jag tror att det var ganska avgörande att hon gjorde det. Genom henne förstod jag att det var en möjlig väg att gå, att det var ett yrke. Jag tänker att man kan förändra människors liv på så vis, bara genom att svara på en fråga från någon som är nyfiken.

Stina stimuleras av att växla yrkesroller

Roller, bokdebut och småbarnsförälder på en och samma gång. Stina Hwatz gillar när det rör på sig.

*I höst romandebuterar hon med boken **Syn**, samtidigt som hon fortsätter att vara det hon mest identifierar sig som – skådespelare. Men det har också funnits mörka frilansstunder.*

STINA HWATZ HAR DUKAT upp te och dadelbollar framför datorn. I dag är det hennes skrivdag, och den har sina ritualer, får jag veta när jag når henne per telefon hemma i det vitmålade köket i Malmö.

I helgen var hon den yrkesroll som hon mest identifierar sig med, skådespelaren Stina Hwatz i rollen som den blinda och dövstumma författaren och aktivisten Helen Keller.

Denna gång gästspelade hon med *Tre sinnen* på Göteborgs stadsteaters soppteater, en hyllad monolog som hon på eget initiativ satte upp parallellt med sin praktik på Helsingborgs stadsteater 2018/2019, i regi och med text av maken Johan Hwatz.

Nej, Stina Hwatz har inga problem med att växla yrkesroller. Hon blir stimulerad av att byta både miljö och scener. Just nu är hon, utöver författaren och skådespelaren Stina Hwatz, också en dramatiker i sin linda, även om hon värjer sig för just det epitetet.

– Men jag skriver faktiskt på min första pjäs. Ett relationsdrama om fyra generationer kvinnor, och där döden ständigt är närvarande, säger hon om vad som ännu bara är ett embryo till manus.

En bok som däremot redan är klar är hennes bokdebut *Syn*, en

spänningsroman med övernaturliga inslag för en ung målgrupp, och som ges ut på Lava förlag senare i höst, tänkt att bli en trilogi.

– Den handlar om en 13-årig flicka som ser syner om framtida händelser. Jag fick inspiration till den på ett plan hem från Madrid. Där fanns en flicka som hade en speciell blick. Jag började fantisera om att hon kunde se in i framtiden, och att hon var den enda som kunde påverka den.

För Stina Hwatz har fantasin alltid varit en central del av hennes liv, alltsedan hon som liten skrev dikter och sagor som hon skickade till lokaltidningen i Uddevalla.

– Jag har så mycket inom mig, en kreativitet som jag måste få ge uttryck för, både på scenen och i skrivandet, förklarar hon valet av de olika konstnärliga uttrycksvägarna.

Ett tag höll det möjligen på att bli lite för många parallella spår även för Stina Hwatz, när hon 2019 började skriva på *Syn*.

– Jag skrev och skrev i ett och ett halvt år. Samtidigt blev jag gravid, mårde fruktansvärt illa, fick huvudrollen i ”Rapunzel” på Helsingborgs stadsteater (regi Kajsa Giertz, reds anm) och ett ettårskontrakt på Månteatern!

När vi talas vid är det bara ett par dagar kvar till Månteaterns

nypremiär på Kristian Hallbergs *Här kommer natten*, en pjäs som vänder sig till barn från åtta år och som bara hann spelas ett par gånger efter urpremiären 2021, på grund av pandemin,

Någon vecka tidigare har hon gästspelat på Månteatern med *Tre sinnen*. Förhoppningen är att den hyllade monologen ska spela vidare på andra teatrar och eventuellt utvecklas till en helaftonsföreställning. Men först ska hon skriva klart bok nummer två i trilogin.

JUST NU GÅR DET BRA för Stina Hwatz. Men där har också funnits svåra stunder i frilanslivet när hon har varit nära att ge upp.

– Hösten 2015 var riktigt tuff, det var som ett mörker sakta omslöt mig och allt jag fick var nej. Jag tappade tron på mig själv, på vad jag gjorde, på det jag ville. Var det här allt? För att få bukt med mina känslor och tankar skrev jag.

Våren 2016 vände så motgången när hon kom in på Teaterhögskolan i Malmö, började dubba en serie för SVT, fick en roll i farsen *Rakt ner i fickan* på Nöjsteatern och en roll i en sommar-teater i Göteborg.

Direkt efter Teaterhögskolan blev du också medlem i nätverket Unga

teateralliansen. Vad innebär det för dig som frilans?

– Det är ett bra sätt att nå ut till branschen och framför allt en trygghet. Jag hoppas också få ta del av Teateralliansens utbud av workshops och kurser framöver.

YLVALAGERCRANTZ SPINDLER

Stina Hwatz

Aktuell med: *Här kommer natten* på Månteatern i Lund, monologen *Tre Sinnen* och med debutromanen *Syn*.

Bor: i Malmö med maken Johan Hwatz (musikalartist och regissör) och dottern Othilia.

Utbildning: Teaterhögskolan Malmö 2016–2019 Kulturama: sånglinje.

Roller i urval: Helen Keller i *Tre sinnen*, titelrollen i *Rapunzel* Helsingborgs stadsteater, Catherine d'Arc/Drottning Elisabeth i *Jeanne D'Arc* på Helsingborgs stadsteater, Dorothy i *Trollkarlen från Oz* på Maximteatern.

Välkommen till SKH:s examensföreställning i mimskådespeleri:

FESTFOLK

Fri entré!

Spelas 25 mars–13 april på SKH, Valhallavägen 193

Boka på uniarts.se

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

SCENKONST
BIENNALEN

7-12 JUNI
VÄSTERÅS

SAVE THE DATE!

PROGRAM &
BILJETTSLÄPP

4 APRIL

www.scensverige.se

Västmanlands
Teater

SCEN
SVERIGE

TeaterAlliansen anställer frilansande skådespelare!

Tidsbegränsade anställningar med start 1 juni

Tack vare de extra medel TeaterAlliansen tilldelats som en del av scenkonstens återstart kan vi erbjuda 25 skådespelare en tidsbegränsad anställning med start 1 juni. För de tidsbegränsade anställningarna gäller särskilda ansökningskriterier.

Ansök senast 15 april

Ordinarie anställningar med start 1 november

Genom det extra bidraget kan vi i år också utlysa 10 ordinarie anställningar med start 1 november. För de ordinarie anställningarna gäller samma ansökningskriterier som tidigare. Ansökan öppnar 2 maj.

www.teateralliansen.se/anstallning

Teater
Alliansen

Förbundsnytt

Oskäliga garantier avseende ersättning för upphovsrätt

Under året förväntas nya regler om bland annat skälig ersättning för upplåtelse av upphovsrätt och närstående rättigheter införas i Sverige. Dessa regler baseras på ett EU-direktiv, och under hösten 2021 presenterade Justitiedepartementet ett förslag på hur direktivet ska införas i Sverige.

Enligt förslaget ska det införas en rätt för upphovspersoner och utövande konstnärer (rättighetshavare) att få skälig ersättning vid upplåtelse av rättigheter. Rättighetshavarna har även rätt till ytterligare ersättning om det senare visar sig att den ersättning som redan utgått inte är skälig med hänsyn till det nyttjande som skett. Rättighetshavarna har rätt till att få information om nyttjandet för att kunna kontrollera att ersättningen är skälig.

Scen & Film har noterat att det i medverkansavtal dykt upp garantier om ersättningsens skälighet. Garantierna innebär att den medverkande intygar att den ersättning och eventuell royalty som överenskomms i avtalet är skälig och proportionerlig i förhållande till den rättighetsöverlåtelse som skett. Överlåtelsen omfattar den medverkandes samtliga immateriella rättigheter för all framtid.

Dessa garantier är enligt Scen & Films bedömning oskäliga och sannolikt även ogiltiga i och med den nya lagstiftningen. Vi rekommenderar därför våra medlemmar att inte acceptera denna typ av garantier. Vänd er till Scen & Film för granskning av avtal och garantier som ni känner er tveksamma till.

TeaterAlliansen och Musikalliansen anställer

Musikalliansen utökar antalet anställda med 10 frilansande musiker. Du som har frilansat som instrumentalist, sångare, korist, musikalartist eller dirigent under de senaste fem åren eller mer kan registrera din ansökan till och med 31 mars 2022.

Som en del i scenkonstens återstart har TeaterAlliansen tilldelats tillfälliga extra medel och kan erbjuda 25 frilansande skådespelare en tidsbegränsad ettårsanställning med start 1 juni. Målgruppen för insatsen är etablerade frilansande professionella skådespelare som arbetar med många kortare anställningar. Ansök senast 15 april på www.teateralliansen.se.

Allianserna har även fått medel för att utöka sina program för kompetensutveckling. Se vilka kurser och utbildningar som finns i respektive kalendarium.

Nytt namn: Upphovsrätt Scen & Film

I slutet av mars byter även Rättighetsbolaget namn och logotyp, som kopplar det närmare till förbundet. Det nya namnet blir Upphovsrätt Scen & Film.

Fackförbundet Scen & Film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: **Simon Norrthon** (skådespelare) ordförande, **Christina Olofson** (filmregissör), vice ordförande, **Måns Clausen** (skådespelare), **Minna Krook** (koreograf), **Thomas Nording** (scen tekniker).

Övriga ledamöter: **Mary-Anne Buyondo** (skraddare), **Tove Dahlberg** (operasångare), **Robert Forsman** (säkerhetschef), **Andrzej Glosniak** (dansare), **Therese Hörnqvist** (producent), **Zofi Lagerman** (scenograf), **Martyna Lisowska** (musikalartist), **Aleksa Lundberg** (skådespelare), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Niclas Peyron** (Line producer, 1st assistant director).

Scen och Films kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@scenochfilm.se
Hemsida: www.scenochfilm.se
facebook.com/scenochfilm
twitter.com/scenochfilm
instagram.com/scenochfilm

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@scenochfilm.se

Behöver du utveckla din digitala kompetens?

Under 2022 kan Trygghetsrådet TRS erbjuda medarbetare i anslutna organisationer kompetensutveckling inom området digital kompetens – i bred bemärkelse.

Du behöver vara anställd i en ansluten organisation, antingen tidsbegränsat anställd eller tillsvidare. Tanken är att både individerna och verksamheterna ska bli starkare inom det digitala området. TRS bekostar utbildningen med stöd av Europeiska Socialfonden (ESF), du bidrar med din tid. Du kan läsa mer om detta och vilka utbildningar du kan välja på trs.se.

Håll ögonen öppna!

Inom samma ESF-projekt kommer TRS att erbjuda särskilda utbildningar riktade till scen tekniker och pedagoger. Detta startar till hösten 2022.

Billigare biobiljetter Svenska Bio

Medlemmar i Scen & Film får 20 % rabatt på Svenska Bios 38 biografer över hela landet. Ange koden SCEN när du bokar biljetten digitalt eller visa ditt digitala medlemskort när du köper biljett i kassan. Ditt digitala medlemskort hittar du under Mina Sidor.

Öppet Arkivstipendier

I mitten av mars tilldelades 30 personer Öppet arkivstipendiet vid en digital utdelning. Stipendiet är på 20 000 kronor och ska användas till konstnärlig fördjupning i form av resebidrag, projektbidrag eller kompetensutveckling. *Årets stipendiat är:* Andreas Jonsson Hay, Annika Stödberg; Båra Lyngdal Magnúsdóttir; Cia Runesson; Cilla Thorell; Dan Johansson; Daniel Sjöberg; David Arnesen; Eva Dahlman; Ewa Cederstam; Frida Hvenmark; Gorki Glaser-Müller; Jessica Laurén; Johan Paulsen; Johan Bernander; Kajsa Isakson; Linda Janson; Linda Aili Krüger; Lisa Werlinder; Malin Alm; Marga Pettersson; Marie Öhrn; Nils Moritz; Per Lundström; Peter Mild; Saad Salih; Sanna Söderholm; Sannamari Patjas; Susanne Barklund och Ulla Berg Svedin.

Medlemsannons

Teaterteknisk utrustning säljes

Projektör, duk 300x225 cm och stabil ställning för back/front projection. Högtalare med ljudbord och dimmer. Ljusbord, 2 kraftiga ljusstativ, 8 ledlampor, Kraftiga turnéväsör och sladd finns också. Allt i nyskick säljes till förmånligt pris. För info ring: Per Waldvik 073-364 22 94.

DAGS ATT DEKLARERA

Kurs för egenföretagare 6 april kl 13-16.

En genomgång av allt du som egenföretagare behöver veta för att deklarerat för dig och din verksamhet. leds av Susin Lindblom, skattejurist.

Anmäl dig genom att logga in på Mina Sidor på www.scenochfilm.se/kurser62 senast 31 mars.

Har du frågor om kursen kontakta sara.andersson@scenochfilm.se

Kalendarium

- 6 apr **Deklarationskurs**
En kurs för dig som är egenföretagare där du får en genomgång av allt du behöver veta för att deklarerat för dig och din verksamhet. (Fackförbundet Scen & Film)
- 7 apr **Årsmöte för Sveriges Filmregissörer**
(Fackförbundet Scen & Film)
- 20 apr **Karriärplanering för unga dansare**
En kurs för dig som är ny i din yrkesroll som dansare, där du får med dig konkreta verktyg som du kan ha nytta av i din framtida karriär. Kursen hålls i Stockholm, Malmö och Göteborg. (Dansalliansen)
- 21 apr **Scriptakurs**
En kurs för dig som inte jobbar som scripta idag, men som vill öka dina kompetenser. Syftet är att du ska få kunskap om hur en scripta arbetar och få en inblick i scriptans alla arbetsuppgifter. (Kulturakademin)
- 26 apr **Masterclass i Method Acting**
En fyra dagars-masterclass där du får finslipa dina färdigheter och fördjupa din teknik. (TeaterAlliansen)
- 27 apr **Dragworkshop**
med PotatoPotato Scenkonst. En kurs där du som deltagare får på ett lekfullt sätt utforska "drag" genom övningar i fysisk gestaltning, attribut och improvisation. (Kulturakademin)
- 11 maj **Contemporary Jazz**
En kurs för dansare där du arbetar i en process som erbjuder en miljö för utforskning av kreativitet, rörelse, specificitet och djärvhet. (Dansalliansen)
- 12 maj **Sång för dansare**
En kurs för dansare vars syfte är att ge dig mer kännedom om din röst och hur rösten fungerar. (Dansalliansen)
- 17 maj **Bibu**
Bibu är en sex dagar lång scenkonstbiennial som i år äger rum i Helsingborg. Pågår till den 22 maj. (Bibu)
- 17 maj **Årsmöte för Biografavdelningen.**
(Fackförbundet Scen & Film)
- 3 jun **Riksstämman**
Den 3-5 juni är det dags för Scen & Films riksstämman. Riksstämman är förbundets ytterst beslutande organ och hålls vart fjärde år. Avslutning den 6 jun. (Fackförbundet Scen & Film)
- 7 jun **Scenkonstbiennalen**
Sveriges största scenkonstfestival äger i år rum i Västerås. Pågår till den 12 juni. (Scensverige)

ANSÖK OM STIPENDIUM TILL GREZ-SUR-LOING

Upphovsrätt Scen & Film delar två gånger om året ut ett stipendium till upphovspersoner och utövare, som innebär boende på Hôtel Chevillon i Grez-sur-Loing + ett resestipendium. Du kan nu ansöka för vistelse i oktober 2022. Logga in under Mina Sidor på www.scenochfilm.se och ansök senast 15 maj 2022.

SÖK STIPENDIUM

FRÅN UPPHOVSRÄTT SCEN & FILM

Upphovsrätt Scen & Film utlyser 20 stipendier à 20 000 kr till utövande konstnärer (skådespelare, dansare, sångare) och till upphovspersoner (regissörer, filmfotografer, koreografer, scenografer, kostymdesigner, animatörer).

Stipendier kan sökas av de som under år 2022 är 55 år eller äldre och har medverkat i biograffilmer, tv-dramer eller i radioteater. Stipendierna grundas på upphovsrättsersättningar som inte varit möjliga att fördela individuellt.

SÅ HÄR ANSÖKER DU

Ansökningsformulär finns på www.scenochfilm.se under fliken Upphovsrätt/Stipendier.

Din ansökan ska vara Upphovsrätt Scen & Film tillhanda senast onsdag den 20 april 2022.

Fackförbundet Scen & Film presenterar stolt en av sina nya medlemmar

Välkommen Felix Gerlam!

Vad fick dig att gå med i Fackförbundet Scen & Film?
– Jag behövde ett mer branschspecifikt fackförbund.
Varför är facket viktigt?
– Organisering och solidaritet

Namn: Felix Gerlam.
Ålder: 28 år.
Yrke: Rekvisitör.
Gör just nu: Tv-serie för TV4.
Tidigare jobb: Senaste projektet var *Mörkt hjärta* för discovery+.
Favoritsysselsättning: *Drakar & Demoner*
Vad gör du om tio år: Ingen aning.

